БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 173 (11771) | 1968 оной июлиин 25, четверг | Сэн 2 мүнгэн

БҮХЫ ХҮСЭЭ—ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ

ХҮХЭ НОГООНОЙ ШЭМЭТЭЙДЭ

Репортаж

...нтынгаа адууhа мал үбhэ ...эээр хангахын тула «Улаан ...нго» колхозой хүтэлбэрилэг... тэндэхи колхознигууд жэл ...ри ехэ хүдэлмэри хэнэ. Хэдэн ...ой туршада hубаг, ханаабууд ...барилагдан шэнэлэгдэжэ, ...эр татагдажа, уhалагдадаг ...алан үргэдхэгдэhэн байха юм. ...нэй ашаар колхозой 2120 ...тар сабшалангай хоёр мянгаад ...арынь хоёр-гурба дахин уhал... ...ргатай болонхой.

...нгэрhэн хабартаа колхозой ...водууд сабшалангаа hайнаар ...түүлжэ абаа. Тиигээд хура ...оо hанаhан соо орожо, нуга ...алангые горитой ундалуулhан ...ха юм. Энэ үедэ артелиин ме...заторнууд үбhэ хуряалгада ...эгтэй бүхы машина, зэмсэгүү... саг соонь бэлэн болгоhон.

...огооной сэсэглэжэ, хүсэд эдеэ... ...гүй байха үеэр тус колхоз үбhэ хуряалгынгаа техникэ бэлэн болгоод, ажаллаха газартань абаашажа, бултыень хүдэлмэри дээрэнь туршажа үзөө hэн. Үбhэшэдэй звенонууд бүридхэгдэжэ, тус бүридэнь ажалай нормо, хүдэлмэриин түсэб хүргэhэн байна.

Колхозой правлениин хүргэhэн даабариин ёhоор, үбhэ хуряалга гол түлэб августын 25-hаа ойротонгүй дүүргэгдэхээр хараалагданхай. Энэ болзорто дүн хамта 25 мянган центнер үбhэн абтаха ушартай. Тиигэжэ колхозой адууhа мал бүдүүн тэжээлээр хүсэд хангагдаха зэргэтэй.

Энээнhээ гадна звено бүхэндэ ажалай бүтээсын нормо, ажалай түлөөhэнэй гурим тогтоогдонхой. Мүнөө үбhэ хуряалгада ябаhан хүн бүхэнэй мэргэжэл шадабари тодорхойлжо, тусхай разряд олгодог болонхой. Тиихэдээ хүдэлхэ газарайнь бэрхэшээлнүүдые хараада абана. Колхознигууд тэндэ hайнаар хүдэлжэ, үбhэ ехээр абажа шадаа hаа, нэмэлтэ түлбэридэ хүртэнэ, ургаса хуряалгын hүүлээр бүхы бэлэдхэhэн үбhэнэйнгөө 8 процентые хубаажа абаха эрхэтэй.

Иимэ бэлэдхэлтэйгээр үбhэ хуряалгадаа ороод, мүнөө «Улаан Оронго» колхозой гэшүүд эршэтэйгээр ажаллажа байнхай. Дүршэл шадабари ехэтэй колхознигууд Степан Прокопьевич Быков, Иосиф Васильевич Иванов, Николай Георгиевич Сидоров, Иван Устинович Собенников болон бусад морин косилкаар ногоо сабшахадаа даабаряа үдэр бүри үлүүлнэ **(1-дэхи зураг).**

Ногоо сабшаха хүдэлмэритэ тракторист Владимир Забазнов, Борис Каленых, Александр Рябов гэгшэдэй агрегадууд бултандаа маггаалтайгаар ажаллана **(2-дохи зураг).**

Колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй үбhэшэдэйнгөө звено бүхэндэ ябажа, түрүүшүүлые урмашуулжа, гээгдэгшэдые урагшань татажа байдагынь hайшаалтай.

Таряа хуряалгын эхилтэр үбhэ ногоогоо бултыень сабшажа абаха зорилго оронгынхид табинхай.

Ф. СОРОКИН,
манай фотокорр.

ГАР ХАЖУУРААР САБШАНА

...НХЭН. (Телефоноор абтаба). ...н Шойжолович Хамаганов ... үбгэн наhатай болобошье, ...бүри үбhэшэдэй звено хүтэл...дэг заншалтай. Мүнөө зун ...ой звено Саянайнгаа сов...дотор түрүүлэн үбhэндөө ... Звенодонь хамтадаа 35 хүн ...лана. Тэдэнь бултадаа шахуу ...ушуул. Иимэл дээрэhээнь ...звеное «комсомол-залуушуу... гэлсэдэг байна. Эндэхи 4— ...гэжоол залуушуулай ха...онуудые дабтажа үгэдэг, аса, ...уурнуудые заhабарилдаг. ...залуушуулда элдэб туhатай ...бари хэлэжэ үгэдэг юм.

...hэгэй отделениин энэ зве... гэшүүд үбhэ тэжээлэз ...дэ оруулангүй, hайн ша...айгаар хуряахые оролдоно. Тэдэнэр мүнөө харгын захаархи, ханаабай эрьеэрхи буртаг газарай ногоо сабшана. Үглөөнэй шүүдэрэй үшөө хатаагүйдэ ногоо сабшахада хэбэриг хадань, звеногой 30 гаран гэшүүд сабшалан дээрэ эртэ гаража ногоо унагаана.

Эндэхи үбhэшэд эдэ үдэрнүүдтэ хура бороогой таhалдаагүй ороhон дээрэhээ ногоо ехээр сабшанагүй. Ногоо ехээр сабшаа hаань, бороодо угаагдажа, шэмэ шүүhэеэ алдахадаа болохо байна бшуу. Хэды тиигэбэшье hаань, эндэхи үбhэшэд хэдэн сомоотой болонхой.

К. БАЙМИНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Буряадай АССР-эй Габьяата экономист гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ нүхэр Д-Н. Б. Жамбаловта олгохо тухай

Экономическа хүдэлмэри ба статистикые hайнаар эмхидхэhэнэйнь түлөө, Совет статистикын бии болгогдоhоор 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Габьяата экономист гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ Гүрэнэй статистикын Сэлэнгын аймагай инспектор Даша-Нима Бальжинимаевич ЖАМБАЛОВТА олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

1968 оной июлиин 23.
Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.

...РЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй ...мотаар Гүрэнэй статистикын хүдэлмэрилэгшэдые шагнаха тухай

...рэнэй статистикын орга... удаан саг соо, hай... хүдэлмэрилhэнэйнь түлөө, ...т статистикын бии болгогдо... 50 жэлэй ойтой дашарам...лан, Буряадай АССР-эй Вер...но Соведэй Президиумэй Хүн...лэй грамотаар шагнаха:

...шеев Баярта Балдановичые ...рэнэй статистикын Түнхэнэй ...магай ахалагша инспектор.

...жская Альбина Иван... ...Статистическэ управлениин ...тальна барилгын, ажаhуула... ...коммунальна ажахын ба ара... ...хэрэглэмжэ хангалгын та... начальник.

...горова Елена Владимировнае—Статистическэ управлениин хүдөө ажахын статистическэ материалнуудые суглуулха ба бэлэдхэхэ секторэй экономист.

Замараев Николай Николаевичые—Буряадай Статистическэ управлениин начальник байhан.

Зимина Таисия Николаевнае—Гүрэнэй статистикын Кабанскын аймагай инспектор.

Сальникова Анна Ивановнае—Статистическэ управлениин промышленностиин, транспортын, хэлхеэ холбооной шэнэ техникын ба байгаалиин баялигуудай статистикын таhагай начальник.

Хамаганова Тамара Михайловнае—Статистическэ управлениин капитальна барилгын статистическэ материальнуудые суглуулха ба бэлэдхэхэ секторэй начальник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1968 оной июлиин 23.

БУРЯАД ОРОНОЙ ДОРЮУН АЛХАМУУД

1968 оной түрүүшын хахадта Буряадай АССР-эй арадай ажахые хүгжөөлгын гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай

БУРЯАДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИИН МЭДЭЭСЭЛ

I. ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Республикын промышленность продукци худалдаха хахаг жэлэйнгээ түсэбые 100,9 процент, тэрэ тоодо союзна мэдэлэй промышленность—99 процент, республиканска мэдэлэй промышленность—103 процент, Буряадай АССР-эй управленинүүд ба министерствэнүүдэй промышленность 105 процент дүүргэбэ.

Түрүүшын хахад жэлэй түсэбhөө гадуур 3,4 миллион түхэригэй продукци худалдагдаба.

Тус тус предприятинуудай, нэгэдэлнүүд ба министерствэнүүдэй 1968 оной түрүүшын хахадта продукци худалдаха түсэбөө дүүргэhэнинь иимэ байна:

	Түрүүшын хахад жэлэн түсэбэй дүүргэлтын процент	1967 оной түрүүшын хахадтай жэшэбэл, 1968 оной түрүүшын хахадай валовой продукци (процентээр)
Республика соо бүхыдөө	100.9	114
тэрэ тоодо:		
Союзна мэдэлэй предприятинууд	99	109
«Электромашина» завод	102	114
«Теплоприбор» завод	101	105
Улаан-Үдын ЛВРЗ	104	116
Түмэр-бетон конструкцинуудай Таловска завод	102	108
«Бурятэнерго» гэжэ районно управлени	107	106
Галуута-Нуурай шахтоуправлени	98	109
«Татарский ключ» карьер	100.6	97
«Забайкаллес» комбинат	103	102
тэрэ тоодо		
Мебельно-модо дархалалгын комбинат	103	105
Элхиин авто-заhабарилгын завод	96	126
Тимлюгэй цементын завод	109	120
Асбоцементнэ зүйлнүүдэй Тимлюгэй завод	97	101
«Бурженезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл	101	110
Республиканска мэдэлэй предприятинууд	103	119
Улаан-Үдын шэлэй завод	104	114
Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат	100.5	107
Улаан-Үдын архиин завод	103	118
Улаан-Үдын спиртын завод	98	106
hү бэлэдхэлэй, hүнэй промышленностиин Буряадай республикын үйлэдбэриин управлени	111	95
Буряадай загаhанай промышленна трест	137	117
Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика	102	121
Hooho сэбэрлэдэг Улаан-Үдын фабрика	102	141
Шэнэ-Бэрээнэй механическа завод	109	103
Сэлэн-Дүүмын заhабариин-механическа завод	103	142
Улаан-Үдын мелькомбинат	96	106
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хэблэлэй управлени	110	99.8
«Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай комбинат	102	105
«Россельхозтехникэ» нэгэдэл	103	116
Республиканска мэдэлэй промышленностьhаа—Буряадай АССР-эй министерствэнүүд ба управленинүүдэй промышленность	105	110
Нютагай промышленностиин министерство	111	112
тэрэ тоодо:		
Кировэй нэрэмжэтэ металло- зүйлнүүдэй завод	104	100.2
Улаан-Үдын hэеы гуталай фабрика	109	105
Хяагтын ээрэлгын-трикотажна фабрика	119	105
Сүхын арhанай завод	107	104
Улаан-Үдын оёдолой фабрика	107	111
Галуута-Нуурай оёдолой фабрика	109	136
Хүн зониие ажаhуудалай талаар хангаха министерство	101	106
Эдеэ хоолой промышленностиин министерство	105	109
Ой модоной ажахын министерство	129	196
Түлишын промышленностиин управлени	99.0	113
Барилгын материалнуудай промышленностиин управлени	90	104
тэрэ тоодо:		
Барилгын материалнуудай Татауровска комбинат	85	107
Улаан-Үдын хирпиисын завод	95	102

Продукци худалдаха түсэбэй республика дотор бүхыдөө үлүүлэн дүүргэгдэhэншье байбал, 42 промышленна предприяти (бүхы предприятинуудай 21 процентнь) даалгабаринуудаа дүүргээгүй, түсэбhөө 9,6 миллион түхэригөөр бага продукт худалдагдаа.

Улаан-Үдэ городой, республикын районуудай промышленностиин худалдаhан продукциин хэмжээгээр түсэбэй дүүргэлтэ иимэ болоhон байба:

	Түрүүшын хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтын процент	1967 оной түрүүшын хахадтай жэшэбэл, 1968 оной түрүүшын хахадай валовой продукци (процентээр)
Улаан-Үдэ город	99,7	118
тэрэ тоодо:		
Советскэ район	105	111
Железнодорожно район	95	112
Октябрьска район	102	123
Аймагууд:		
Баунтын	118	109
Баргажанай	105	111
Бэшүүрэй	107	98
Зэдын	101	92
Яруунын	104	97
Загарайн	106	100,7
Захааминай	107	104
Кабанскын	103	107
Хэжэнгын	94	97
Хяагтын	102	112
Мухар-Шэбэрэй	109	96
Прибайкалиин	102	108
Ахын	113	60
Хойто-Байгалай	140	80
Сэлэнгын	103	112
Түнхэнэй	115	104
Хорниин	96	106
Улаан-Үдын (хүдөөгэй)	102	116

Промышленностиин hалбаринууд продукци худалдаха түсэбөө иимээр дүүргээ:

	Түрүүшын хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтын процент	1967 оной түрүүшын хахадтай жэшэбэл, 1968 оной түрүүшын хахадай валовой продукци (процентээр)
Хара металлурги	106	97
Үнгэтэ металлурги	103	108
Түлишын промышленность	98	103
Зайн гал ба теплоэнерги үйлэдбэрилгэ	107	106
Машина бүтээлгэ ба металл болбосоруулга	94	114
Модоной ба модо болбосоруулгын промышленность — бүхыдөө	103	104
тэрэ тоодо:		
Модо ашаглалга	103	102
Модо болбосоруулгын промышленность	103	107
Барилгын материалнуудай промышленность	101	109
Шэлэй промышленность	104	117
Хүнгэн промышленность	103	133
Эдеэ хоолой промышленность бүхыдөө	103	106
тэрэ тоодо:		
Загаhанай	131	109
Мяханай	100,5	107

1968 оной түрүүшын хахадта промышленна гол гол продукци үйлэдбэрилгэ иимэ байба:

	1968 оной түрүүшын хахадта үйлэдбэрилэгдэhэниинь	1968 оной түрүүшын хахадта үйлэдбэрилэгдэhэниинь 1967 оной түрүүшын хахадтай жэшэбэл (процентээр)
Шулуу нүүрhэ — млн. тонно	0,6	102
Автомобильна кран—хэhэг	312	102
Барилгын модо шэрэлгэ (колхозуудгүйгөөр) — млн. кубометр	2,3	101
Хюрөөдэмэл материалнууд (колхозуудгүйгөөр)—мянган кубометр	550	106
Хирпиисэ (колхозуудгүйгөөр) — млн. хэhэг	33,9	102
Шифер—млн. хэhэг	80,9	101
Хабсаргагдамал түмэр-бетон конструкцинууд ба детальнууд—мянган кубометр	60	100
Сонхын шэл—млн. дүрбэлжэн метр	7.6	113
Hoohон бүд—мянган дүрбэлжэн метр	1000,15	102
Дотор хубсаhанай трикотаж—мянган хэhэг	1210	91
Гадар хубсаhанай трикотаж—мянган хэhэг	532	108
Арhан гутал—мянган паар	43,7	96
hэеы гутал—мянган паар	132	96
Хубсаhа угаадаг машина — мянган хэhэг	80,3	110
Мебель (түмэр орогүйгөөр)—млн. түхэриг	3,5	111
Түмэр оронууд—мянган хэhэг	51	98
Мяха (гүрэнэй ресурснууд)—мянган тонно	7,1	124
Колбасна зүйлнүүд—мянган тонно	5,3	102
Загаhа барилга—мянган тонно	2	99,7
Малай тоhо (гүрэнэй ресурснууд)—мянган тонно	1,7	86
Сэбэр hүнэй продукци hүндэ оруулжа тоолоходо (гүрэнэй ресурснууд)—мянган тонно	18	109
Кондитерска зүйлнүүд—мянган тонно	3	115
Элдэб янзын консервэнүүд—млн. баанха	18.9	99,0

Промышленна продукциин диилэнхи шухала зүйлнүүдые гаргаха түсэб гол түлэб дүүргэгдээ. Түрүүшын хахад жэлэй түсэбhөө гадуур гаргагдаа гэбэл: 163 тонно булад, 183 мянган түхэригэй приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд ба тэрэнэй запасной частьнууд, переменнэ тогой 100 гаран киловатт хүсэтэй 26 электродвигатель, 17 мянган метр hoohон бүд, 137 тонно малай тоhо (гүрэнэй ресурснуудhаа), 791 мянган условно баанха консервэ, хубсаhа угаадаг 252 машина, 61 мянган түхэригэй мебель ба бусад продукци.

Зарим предприятинууд валовой продукци гаргаха түсэбөө дүүргэhэн аад, зарим янзын продукци гаргаха түсэбөө дүүргээгүй гэбэл: асбоцементнэ зүйлнүүдэй Тимлюгэй завод—шифер, Элхиин авто-заhабарилгын завод—модо бэлэдхэлэй техникын капитальна заhабарилга, Сүхын арhанай завод—гуталай арhа, hэеы гуталай фабрика—hэеы гутал, «Бурятжелезобетон» нэгэдэлэй 1-дэхи филиал — сонхын блогуудые.

Түрүүшын хахад жэлэй hүүл багаар шэнэ гуримай түсэблэлгөөр, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримаар промышленна 16 предприяти хүдэлжэ байба. Тэдэ предприятинуудта бүхы промышленна продукциин 23 процентнь хэгдэhэн байна.

Худалдагдаhан продукциин хэмжээгээр тэдэ предприятинууд түсэбөө энэ оной январь-июнь hарануудта 103 процент дүүргэhэн байгаа. Хахад жэлэй түсэбhөө гадуур 2,7 миллион түхэригэй товарна продукци худалдагдаhан байна. Тэрэнь үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орбол 8 процентээр дээшээ гарана.

Нэгэ хүндэ хүртэсын талаар абажа харабал, ажалай бүтээсын түсэб республикын промышленностьда 103 процент, тэрэ тоодо союзна мэдэлэй промышленностьда—102, республиканска мэдэлэй промышленностьда—104, тэрээнhээ—Буряадай АССР-эй министерствэнүүд ба управленинүүдэй промышленностьда—105 процент дүүргэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадтай жэшэбэл, республика дотор бүхыдөө ажалай бүтээсэ 12 процентээр дээшэлhэн байна.

Ажалай бүтээсын талаар түсэбөө дүүргээгүйшүүл гэхэдэ: «Бужелезобетон» нэгэдэлэй гол предприяти (96 процент), барилгын материалнуудай Татауровска комбинат (92 процент), Горхоной леспромхоз (86 процент), Татауровай заhабарилгын-механическа завод (90 процент) ба бусад.

Зарим предприятинууд 1968 оной түрүүшын хахадта продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө ажалай бүтээсын түсэб дүүргэжэ гү, али үлүүлэн дүүргэжэ бэелүүлээгүй, харин үлүү хүдэлмэришэдые ажаллуулжа, барижа байhаараа түйлаhан байна. Тиимэшүүл гэбэл: Яруунын загаhанай завод, Сүхын арhанай завод, Ивалгын кондитерска фабрика, алкогольнобэшэ ундануудые гаргадаг Улаан-Үдын завод.

Промышленно-үйлэдбэриин хүдэлмэришэдэй тоогой талаар түсэб 1968 оной түрүүшын хахадта бүхы республика дотор 99 процент, тэрэ тоодо: союзна мэдэлэй промышленностьда 98, республиканска мэдэлэй промышленностьда 99,9, Буряадай АССР-эй министерствэнүүд ба управленинүүдэй промышленностьда 99 процент дүүргэгдэбэ.

Зарим предприятинууд 1968 оной январь-май hарануудга ажалайнгаа бүтээсын дээшэлhэнhээ үлүү ехэ салин хүлhэ түлэhэн байна. Тэдэнэр гэхэдэ: «Татарский ключ» карьер, Элхиин авто-заhабарилгын завод, асбоцементнэ зүйлнүүдэй Тимлюгэй завод.

Бүхы товарна продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха түсэб 1968 оной январь-май hарануудта дүүргэгдээгүй, мүнгэ зөөри 178 мянган түхэригөөр үлүүлэн гаргагдаа. Бодото дээрээ бүхы товарна продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха түсэб дүүргэнгүйгөөр, түсэбтэ өөрынь үнэ сэндэ орбол мүнгэ зөөри үлүүгээр гаргаашад гэбэл: асбоцементнэ зүйлнүүдэй Тимлюгэй завод—287 мянган түхэриг, нарин сэмбын фабрика—260 мянган түхэриг, Шэнэ-Бэрээнэй механическа завод—78 мянган түхэриг гэхэ мэтэшэлэн.

II. ХҮДӨӨ АЖАХЫ

Мүнөө жэл республика доторнай сагай уларилай муу байбашье, хабарай полевой хүдэлмэри агротехническэ дээдэ хэмжээндэ, эрхим hайн болзорто үнгэргэгдөө.

Республикын колхоз, совхозуудай хараалhан хабарай тарилгын түсэб бүхыдөө 101 процент дүүргэгдэбэ. Түсэбөөр хараалагдаhанhаа үлүү ехээр таригдаа гэбэл: обёос — 18 мянган гектар (7 процент), шэниисэ —5,6 мянган гектар (1,6 процент), хартаабха—0,3 мянган гектар (3 процент), овощ—0,2 мянган гектар (7 процент), нэгэ жэлэй ба олон жэлэй ногоон 1,3 мянган гектар (1 процент), тэжээлэй корнеплодууд — 0,4 мянган гектар (15 процент) ехээр.

Мүнөө жэл республикын бүхы тарилгын талмай 785 мянган гектар болобо.

32 мянган гектар уhалагдадаг газарта тарилга хэгдэбэ. Тэрээнэй 12,6 мянган гектарынь ороохото культуранууд (гол түлэб шэниисэ), 78 процентнь овощ, табанай нэгэ хубинь хартаабха, кукуруза ба тэжээлэй корнеплодууд байха юм.

Совхозууд ба колхозуудта гаряалангай газар иигэжэ эзэлэгдэhэн байна:

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

БУРЯАД ОРОНОЙ ДОРЮУН АЛХАМУУ

(Түгэсхэл. Эхниинь 1-дэхи нюурта).

	Тарялангай бүхы газар (процентээр)		
	1966 он	1967 он	1968 он
Сэбэр паар	16,3	16,7	17,5
Худөө ажахын культурануудай тарилга	83,7	83,3	82,5
тэрэ тоодо:			
Ороохото культуранууд бүхыдөө	59,3	58,6	57,7
Тэрээнһээ:			
Шэниисэ	39,0	38,5	38,1
Обёос	10,2	11,0	13,5
Ешмээн	4,6	4,0	2,1
Хара таряан	2,0	1,7	1,4
Гэршүүхэ	0,9	0,8	0,6
Ороохо-бобово	2,6	2,6	2,0
Техническэ культуранууд	0,4	0,3	0,0
Хартаабха	1,0	1,1	1,0
Овощ	0,2	0,2	0,2
Тэжээлэй культуранууд	22,8	23,1	23,6
Тэрээнһээ:			
Силосэй тарилга (кукурузатайгаар)	11,0	10,7	10,2
Тэжээлэй корнеплодууд	0,2	0,2	0,4
Олон жэлэй ба нэгэ жэлэй ногоон	11,6	12,2	13,0

Тарилгын талмайнуудай структура паар болон тэжээлэй культурануудые ехэ болгохо гэжэ хараална. Ешмээн, хара таряа, горох гэхэ мэтын ороохото культурануудай тарилга зарим тэдыгээр хоробошье малай тэжээл болохо обёосой болон тэжээлэй культурануудай тарилга ехэ болоһон байна.

Севооборотуудые зохёохо, бодото дээрэнь бэелүүлхэ хүдэлмэри колхозууд болон совхозуудта үргэлжэлһөөр байба. Хабарай тарилгын 41 процентнь паар болон намарай паар дээрэ хэгдэһэн байна.

Пропашной болон худөө ажахын бусад культурануудай тарилгада 360 мянган тонно нёдондонойхиһоо нилээд ехэ наг шэбхэ оруулагдаба.

Ороохото культурануудай талмайн 81 процентнь, тэрэ тоодо шэниисын 96, гэршүүхын 86 процентнь, обёос ба ешмээнэй тарилгын хахадынь шахуу сортовой үрэһөөр таригдаһан байна. Үндэр ургасата, нютаг нютагта тааралһан сортын шэниисэ мүнөө жэл горитойгоор таригдаһан байха юм.

Газарай хүрьһэ һайжаруулха талаар үнгэрэгшэ хахад жэлдэ иимэнүүд хүдэлмэри хэгдэһэн байна: һолоомоной узуур хахалангүйгөөр 5 мянган гектар газар элдүүрилэгдээ; газарай хүрьһэнэй үрэжэл дээшэлүүлхэ тусхай сеялкэнүүдээр 13 мянган гектарта тарилга хэгдэбэ. 17 мянган гектарта худөө ажахын культуранууд полосануудай гуримаар таригдаа. 2000 гектар муудаһан газарта ногоон таригдажа, үшөө 35 мянган гектар газарай үрэжэл һайжаруулха бусад хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэһэн байна.

Үнгэрэгшэ хахад жэлдэ сабшалан һайжаруулха талаар горитой хүдэлмэри хэгдэбэ: хатаагдахагүй 3 мянган гектар газар, хатаагдаһан мянгаад гектар газар сабшалан болгохоор бэлэдхэгдэбэ; 2 мянган гектар сабшалан ба бэлшээри һайжаруулагдаба. Сабшалан үтэгжүүлхын тулада 506 тонно (үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 20 процент үлүү) наг шэбхэ гаргагдаба; 47 мянган гектар сабшалан ба бэлшээри (үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 37 процент ехэ) даб дээрэ һайжаруулагдаба.

Үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадта орбол колхозууд болон совхозуудта теплицэнүүд болон парниково рамануud олоор бэлдэгдэбэ, тэрэшэлэн түрүүшын жэлэй овощной культуранууд ехээр таригдаба.

Гэхэтэй хамта, зарим колхоз, совхозуудта газар тарялангай культура худөө ажахын культурануудай ургаса дээшэлүүлхэ талаар ажал хүдэлмэри хүсэд һайнаар ябуулагданагүй. Севооборотууд удаанаар зохёогдоно, бодото дээрээ унжагайгаар бэелүүлэгдэнэ; нютагай үтэгжүүлгэ нёдондонойхидо орбол багаар тарилгада оруулагдаһан байна; горох, обёос, ешмээн гэхэ мэтын зарим ороохото культурануудай сортовой тарилганууд хоробо; газарай үрэжэл ба газар тарялангай культура дээшэлүүлхэ, сабшалан, бэлшээри һайжаруулха талаар түсэб болон уялгануудай заримынь дүүргэгдээгүй.

Колхоз ба совхозууд тарилгынгаа хойноһоо харууһалжа, ерэхэ жэлэйнгээ тарилгада газараа бэлдэжэ, ороохото болон бусад культурануудай ургаса хурялгада бэлдэжэ байнал, үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ эхилээ.

Условно хахалалга дээрэ оруулжа тоолобол, жэлэй эхинһээ хойшо колхозууд болон совхозуудта 2203 мянган гектарай тракторна хүдэлмэри хэгдэбэ. Нэгэ условно тракторай бүтээсэ 178 гектар болобо. Үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадта орбол, тракторна хүдэлмэри 4 процент ехээр хэгдээ. Гэбэшье, нэгэ тракторай бүтээсэ нёдондо жэлэйхиһээ бага байшоо.

94 мянган гектарта худөө ажахын культурануудта (нёдондонойхиһоо 31 процент ехэ) гербецидууд хаягдаа; 4 мянгаад гектарта вегетационно уһалалга хэгдээ; 26 мянган гектарай кукурузын ряд хоорондын элдүүрилгэ хэгдэбэ.

Ерэхэ жэлэй хабарай тарилгада зорюулагдан 151,5 мянган гектар паар хахалагдаа. (Үнгэрэгшэ жэлэй хэмжээндэ). Паар хахалха түсэб үшөө дүүргэгдээдүй.

Ургаса хурялгада бэлдэхэ хүдэлмэридэ дутагдалнууд бии. Олохон ажахынууд силос хурялгын, ороохоной, хартаабхын комбайнууд, бусад машинанууд болон зэбсэгүүдээ заһабарилжа дүүргээдүй.

Хахад жэлэй һүүл багта колхоз, совхозуудай мал ба шубуудай тоо иимэ байба:

	Июлиин 1-нэй мэдээгээр мянган толгой		1967 онтой сасуулбал 1968 ондо (процентээр)
	1967 он	1968 он	
Эбэртэ бодо мал	324,4	326,8	100,7
тэрэ тоодо:			
үнеэд	102,1	103,6	102
хони, ямаад	1987,3	1955,9	98
гахай	118,7	90,1	76
адуун	55,7	56,1	100,7
шубууд	1031,3	998,1	97

Үнгэрэгшэ хахад жэлдэ эбэртэ бодо малай тоо толгой бүхыдөө 2,3 мянгаар, тэрэ тоодо үнеэдэй тоо 1,6 мянгаар, адуунайхи—0,6 мянгаар олон болобо.

Гахай, шубуу ба хонидой тоо хороһон байна.

Республикын олохон колхоз, совхозуудта 1967 оной түрүүшын хахадта орбол мал олоор үхэһэн, түл үсөөнөөр абтаһан, гарзалһан байха юм.

Зэдын, Ахын, Хэжэнгын, Хяагтын аймагуудай ажахынуудта мал ба шубууд, 1967 оной 1-дэхи кварталайхиһаа үлэ мэдэг үсөөнөөр үдхэгдөө.

Мяха абалгые үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадтай сасуулбал 1,8 мянган тонноор гэхэ гү, али 15 процентээр ехэ болобо.

Һү haалга 3,1 мянган тонноор гэхэ гү, али 4 процентээр хоробо.

Ахын, Зэдын, Хэжэнгын, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй аймагуудта һү һаалга илангаяа ехээр хороһон байна.

Колхозууд, совхозуудта түрүүшын хахад жэл соо үнеэн бүриһөө 791 килограмм һүн һаагдаһан, тиигээд, 1967 оной түрүүшын хахадтай жэшэбэл, 27 килограммаар хороһон байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадтай жэшэбэл, 3,6 миллион гэхэ гү, али 18 процентээр ехэ үндэгэн абтаһан байна. Нёдондо энэ үедэ 62 үндэгэн абтаһан байбал, мүнөө жэл 70 үндэгэн нэгэ тахяаһаа абтаа.

Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ бүхы янзын ажахынууд иимээр худалдаба:

	Түрүүшын хахад жэл		1967 онтой сасуулбал 1968 ондо проц.
	1967 он	1968 он	
Мал ба шубууд (амидын шэгнүүрээр)—мянган тонно	13,6	16,0	117
Һү — мянган тонноор	60,2	56,2	93
Үндэгэн—млн. хэһэгээр	20,6	23,4	114
Ноохон — тонноор	1220	1301	107

Мал ба шубуудые худалдажа абаха хахад жэлэй түсэб 135 процент дүүргэгдээ. Түсэбһөө гадуур 4 мянган тонно мал ба шубууд гүрэндэ худалдагдаһан, тушаагдаһан байна.

Бүхы янзын ажахынуудай гүрэндэ худалдаһан (тушааһан) малай тамир, амидын шэгнүүр иимэ байба:

	Худалдагдаһан (тушаагдаһан нэгэ толгойн дунда зэргын амидын шэгнүүр—килограммаар, түрүүшын хахад жэлдэ			Бүхы худалдагдаһан (тушаагдаһан) мал соонһоо дээдэ ба дунда тамиртай малай хэмжээн—проц. 1-дэхи хахад жэлдэ	
	1967 он	1968 он	1967 онтой сасуулбал 1968 ондо процент	1967 он	1968 он
Эбэртэ бодо мал	281	283	100,7	80	71
Хонид	32	33	103	60	61
Гахай	88	86	98	93	88

Һү худалдаха хахад жэлэй түсэб 104 процент, үндэгэ 102 процент, нооһо—118 процент дүүргэгдэбэ. Һү—2,2 мянган тонно, үндэгэ—367 мянга, нооһо—201 тонно түсэбһөө гадуур гүрэндэ худалдагдаһан ба тушаагдаһан байна.

Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха (тушааха) түсэбөө Сэлэнгын, Улаан-Үдын, Түнхэнэй, Кабанскын, Яруунын аймагууд амжалтатайгаар дүүргэбэ.

Гэхэтэй хамта, 1968 оной түрүүшын хахадта түсэбөөр хараалагдаһанда орбол гүрэндэ багаар худалдаа (тушаагаа) гэбэл: мал ба шубуудые 17 ажахы—2,2 мянган тонноор (15 процентээр), һү 44 ажахы—27,3 мянган тонноор (13 процентээр), үндэгэ 17 ажахы—1,3 миллионоор (31 процентээр).

Үнгэрэгшэ хахад жэл соо материально-техническэ баазаяа бэхижүүлхын, худөө ажахын механизаци үргэдхэхын тула колхозууд болон совхозууд даб дээрэхи мэдээнүүдэй ёһоор 574 шэнэ трактор, 202 ашаанай болон тусхай автомобиль, ороохо хурялгын 274, силос хурялгын 20, хартаабха хурялгын 20 комбайн худалдажа абаа. Тракторнуудта шагтагалха нилээд олон машинанууд абтаа, 13 мянгаад тонно минеральна үтэгжүүлгэ абтаба.

5 мянган толгой үхэрэй, 4 мянган толгой гахайн, 4 мянган шубуудай байрануудта уһа оруулха хүдэлмэри үнгэрэгшэ хахад жэлдэ колхозууд болон совхозуудта оньһожоруулаг 2 мянган толгой үхэрэй, 4 мянган толгой гахайн, 8 мянган толгой шубуудай тэжээл хубааха хүдэлмэри оньһожоруулагдаба. 3 мянган толгой үхэрэй, 5 мянган толгой гахайн аргал шэбхэ арилгаха хүдэлмэри оньһожоруулагдаба.

Мянган толгой үнеэ механизированнэ аргаар һааха машинанууд тодхогдобо.

III. ТРАНСПОРТ

Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын таһагта ашаа тээлгын хахад жэлэй түсэб 105 процент дүүргэгдээ. 1967 оной түрүүшын хахадтай сасуулбал, ашаа шэрэлгын хэмжээн 7 процентээр ехэ болобо. Модо тээлгын түсэб 2 процентээр, минерально-барилгын материалнуудай—9 процентээр, эдеэ хоолой ба промышленна ашаануудые тээлгын түсэб 22 процентээр үлүүлэн дүүргэгдэбэ.

РСФСР-эй автомобильна транспортын ба шоссейнэ харгынуудай Буряадай транспортна управлени ниитын аншагладаг автомобильна транспортаар ашаа шэрэхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые 105 процент, пассажирнуудые шэрэхэ түсэбөө—102 процент, ашаанай эрьесын түсэб—105 процент дүүргэбэ.

Улаан-Үдэ городой трамвай 1968 оной түрүүшын хахадта 14,8 миллион түлбэритэ пассажирнуудые шэрэбэ гэхэ гү, али түсэбөө 107 процент дүүргэбэ. Тэрэнь үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орбол 5 процентээр дээшэ гарана.

IV. КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА

1968 оной түрүүшын хахадта гүрэнэй түсэбөөр бүхыдөө республика дотор 20,7 миллион түхэригэй гүрэнэй фонднууд ашаглалгада үгтэбэ. Тиигэжэ жэлэй түсэб 26 процент дүүргэгдэбэ. 1967 оной түрүүшын хахадтай сасуулбал, гол фондууд 57 мянган түхэриг гэхэ гү, али 0,3 процент багаар ашаглалгада үгтэбэ.

Тэрээнһээ гадуур централизованно бэшэ мүнгөөр энэ жэлэй түрүүшын хахадта 4,3 миллион түхэригэй гол фондууд ашаглалгада оруулагдажа, жэлэй түсэб 30 процентээр дүүргэгдэһэн байна.

Үйлэдбэриин удха шанартай барилгануудай талаар, гүрэнэй түсэбэй ёһоор 14,8 миллион түхэригэй гол фондууд ашаглалгада үгтөө гэхэ гү, али жэлэй түсэб 29 процентээр дүүргэгдэһэн байна. Үнгэрэгшэ жэлэй энэл үетэй сасуулбал, 1,8 миллион түхэригэй гэхэ гү, али 14 процент ехээр гол фондууд ашаглалгада оруулагдаһан байна.

Централизованно бэшэ мүнгөөр үйлэдбэриин удха шанартай 2,7 миллион түхэригэй барилганууд ашаглалгада үгтэһэн, тиигэжэ жэлэй түсэб 32 процент дүүргэгдэйһэ байна.

Шэнэ предприятинуудые бариһанай, мүнөө байгаа предприятинуудые үргэдхэһэнэй ба шэнэдхэн һэльбэһэнэй ашаар 1968 оной түрүүшын хахадта гүрэнэй түсэбэй ёһоор зайн гал дамжуулха 31,6 километр шэжэм 4,1 мянган киловаттай трансформаторна подстанцинууд, худөө ажахые электрификацилгын 399 километр шугам ашаглалгада оруулагдаба. «Забайкаллес» комбинат 133 мянган кубометр модо шэрэхэ зэбсэг түхеэрэлгэ ашаглалгада оруулаа.

Мелиорациин ба уһанай ажахын министерство 15,9 мянган гектар газар уһажуулха, 200 гектар хатааха, 340 гектар газар уһалха зэбсэг түхеэрэлгэ ашаглалгада оруулаа.

РСФСР-эй Худөө ажахын министерствын предприятинууд 1300 толгой үхэрэй байра, 9600 хонидой, 3000 гахайн, 8000 шубуудай байра барижа дүүргэбэ.

Бүхы республика дотор түрүүшын хахад жэлдэ 47,3 миллион түхэригэй гүрэнэй капитальна һомололго бэелүүлэгдэжэ, гүрэнэй түсэб 49 процентээр дүүргэгдэбэ, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үетэй сасуулбал, 3,2 миллион түхэригөөр гэхэ гү, али 7 процентээр ехэ болобо.

Барилга-хабсаралгын хүдэлмэри 27,8 миллион түхэригтэ хэгдээ, тиигэжэ жэлэй түсэб 46 процентээ дүүргэгдээ, зүгөөр үнгэрэгшэ жэлэй энэл үетэй сасуулбал барилга-хабсаралгын хүдэлмэри 1,9 миллион түхэригтэ гэхэ гү, али 7 процент багаар хэгдэбэ.

Централизованно бэшэ мүнгөөр энэ оной түрүүшын хахадта 10,6 миллион түхэригэй капитальна һомололго, 7,3 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэгдээ, тиигэжэ жэлэй түсэб тэрэ бүридэ 42,40 процентээр дүүргэгдэбэ.

Гүрэнэй капитальна һомололгын бүхы мүнгэнһөө үйлэдбэриин барилгада 32,7 миллион түхэриг (69 процент), гэр байрын барилгада—10,2 миллион түхэриг (22 процент), культурно-ажаһуудалай барилгада—4,5 миллион түхэриг (9 процент) зорюулагдаһан байгаа.

Үйлэдбэриин барилгада зорюулагдаһан капитальна һомололго модоной ба модо болбосоруулгын промышленностьда, машина бүтээлгэ, барилгын материалнуудай промышленностьда, эдеэ хоолой промышленность, худөө ажахы хүгжөөлгэдэ, электростанцинууд, электрическэ болон уралай сетьнүүдые барилгада, арадай ажахын бусад һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ гаргашалагдаһан байна.

Уһа сэбэрлэхэ барилга хэхэ жэлэй түсэб республика дотор бүхыдөө 25 процент, тэрэ тоодо барилга-хабсаралгын хүдэлмэри 31 процентээр дүүргэгдэбэ.

Гүрэнэй капитальна һомололгын гүрэнэй түсэб дүүргэлгын процент иимэ байба:

Бүхы республика дотор —49
Тэрэ тоодо:
Гэр байрын барилга —58
Һургуулинууд, эмнэлгын зургаанууд, үхибүүдэй саад болон яслинуудые барилга —40

1968 оной түрүүшын хахадта предприятинууд болон эмхи зургаанууд гүрэнэй мүнгэ зоореэр бүхы дээрээ 58 мянган дүрбэлжэн метр гэр байра барижа, жэлэйнгээ түсэб 34 процентээр дүүргэбэ.

Централизованно бэшэ мүнгөөр энэ жэлэй түрүүшын хахадта хамтадаа 9 мянгаад дүрбэлжэн метр гэр байра баригдажа, жэлэй түсэб 23 процент дүүргэгдэбэ.

Гүрэнэй түсэбөөр, үхибүүдэй 100 һууритай эмхи зургаанууд хахад жэл соо баригдаһан, централизованно бэшэ мүнгөөр 280 үхибүүдэй зургаанууд баригдаһан, тиигэжэ жэлэй түсэб тэрэ бухэндэ 8 ба 140 процент дүүргэгдэһэн байна.

Гүрэнэй түсэбөөр, 856 һурагшадай һураха һургуули баригдажа, жэлэй түсэб 20 процентээр дүүргэгдээ.

Республикын подрядна организацинууд 34 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри бүтээжэ, жэлэйнгээ түсэб 44 процент дүүргээ, тэрэ тоодо өөһэдынгөө хүсөөр 29 миллион түхэригэй хүдэлмэри хэжэ, жэлэйнгээ түсэб 46 процент дүүргээ. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үетэй сасуулбал, өөһэдынь хүсөөр хэгдэһэн барилга-хабсаралгын хүдэлмэри 2 процентээр ехэ болобо.

Барилга-хабсаралгын хүдэлмэридэ тэрэнэй туһалбариин ажалда хүдэлэгшэ хүн бүхэнэй ажалай бүтээсэ энэ оной 5 һарын турша соо нёдондоной 5 һарынхида орбол 7 процентээр, салин хүлһэниинь дунда зэргээр 6 процентээр ехэ болобо.

Энэ оной 5 һара соо барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин өөрын үнэ сэн хямдаруулха түсэбтэ даалгабаринуудые подрядна зарим организацинууд дүүргээгүй.

Үлүү гаргаша хэгшэд гэхэдэ: Улаан-Үдын ТЭЦ-эй барилгын управлени, 834-дэхи барилга-хабсаралгын поезд, Баргажанай ба Байгалай СМУ-нууд, Шанталыкскэ ДСУ, «Дальстальконструкциин» ба «Сибэлектромонтажай» хабсаралгын управленинууд, мяханай комбинадай РСУ, «Бурятцелинстрой» трест ба бусад болоно.

Алмалта хэгшэд гэхэдэ: Буряадай барилгын управлени, авиазаводой УКС, 802-дохи мостопоезд, 56-дахи мехколонно, «Бурводстрой» гэжэ уһанай ажахын барилгын Буряадай трест болон бусад.

V. ФИНАНСЫН ТАЛААР

Республикын предприятинууд болон эмхи зургаанууд энэ жэлэй түрүүшын хахадта 50 749 мянган түхэригэй сэбэр олзо оруулһан, түсэбһөө гадуур 1367 мянган түхэригэй гэхэ гү, али 3 процент сэбэр олзо оруулһан байна. 1967 оной энэ үеынхитэй сасуулбал, сэбэр олзонь 28 процентээр ехэ болобо.

Республикын арадай ажахын һалбаринуудай мүнгэн жасын талаар түсэбөө ямараар дүүргэһэниинь иимэ тоонууд дээрэһээ харагдана:

	1968 оной түрүүшын хахадай олзо (гарза)		
	мянган түх.	Түсэбэй дүүргэлгэ процентээр	1967 оной түрүүшын хахадтай жэшэбэл (процентээр)
Бүхы янзын ажахын ябуулгануудай талаар	50749	103	128
Тэрэ тоодо:			
Промышленность	43 450	103	129
Транспорт	2096	94	107
Хэлхеэ холбоон	267	—	—
Барилгын подрядна организацинууд	1451	97	119
Заһабарилга-барилгын организацинууд	147	82	51
Бэлэдхэл	508	133	100,1
Хангалга ба худалдалга	100	—	161
Худалдаа наймаан (ОРС-нуудтайгаар)	2404	90	119
Коммунальна предприятинууд	161	5,5 дахин	141
Бусад	730	108	177

Бүхы олзонууд доторһоо промышленна предприятинуудай олзо 86 процент болобо.

Түсэбһөө гадуур түрүүшын хахад жэл соо промышленна предприятинууд 1209 мянган түхэригэй олзо оруулба.

Бүхы промышленна предприятинуудһаа 144-ниинь мүнгэн жасын талаар хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн.

Олзын талаар хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэгшэд гэхэдэ: Улаан-Үдын ЛВРЗ—602 мянган түхэригөөр (13 процент), Улаан-Үдын шэлэй механизированнэ завод—409 мянган түхэригөөр (18 процент), Тимлюгэй цементын завод 77 мянган түхэригөөр (5 процент), түмэр-бетон конструкцинуудай Таловска завод 29 мянган түхэригөөр (10 процент) гэхэ мэтэ.

Түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ системэдэ дамжан ороһон предприятинууд бүхыдөө түрүүшын хахад жэл соо 1137 мянган түхэригэй гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 8 процент олзо оруулаа. Тэдэ, тэдэнэй дундаһаа Элхиин автозаһабарилгын завод олзын талаар түсэбөө 9000 түхэригөөр (11 процентээр) дутуу дүүргээ.

45 предприятинууд мүнгэн жасынгаа түсэбые дүүргэжэ шадаагүй. тэдэнэр 2017 мянган түхэригэй олзо дутуу оруулаа. «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай дундаһаа Хүрбын леспромхоз 60 мянган түхэригөөр (35 процент), Байгалай модоной бааза 331 мянган түхэригөөр (31 процент) олзо оруулгынгаа түсэб дутуу дүүргээ. Байгалай леспромхоз 96 мянган түхэриг олзо оруулха ёһотой байһан аад, 158 мянган түхэригэй гарзада ороһон байна. «Забайкаллес» комбинат бүхыдөө олзо оруулгын түсэбые 981 мянган түхэриг (12 процент) дутуугаар дүүргэнхэй. Барилгын материалнуудай Татауровска комбинат 69 мянган түхэриг олзо оруулхын орондо 144 мянган түхэригэй гарзада ороһон байна.

Республикын подрядно-барилгын ба заһабарилгын-барилгын организацинууд түрүүшын хахад жэл соо 1598 мянган түхэригэй олзо оруулан, түсэбөө 95 процент дүүргэжэ, 811 мянган түхэригэй олзо дутуу оруулба. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, 92 мянган түхэригэй (6 процент) олзо ехээр абтаһан байна. Барилгын 23 организацинууд (бүхы организацинуудай 51 процентнь) түрүүшын хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэн байна. Түсэбөө үлүүлэн дүүргэгшэд гэхэдэ: 56-дахи мехколонно—20 мянган түхэригөөр (33 процент), 802-дохи мостопоезд 17 мянган түхэригөөр (47 процент), Эрхүү—Улаан-Үдэ гэжэ харгын управлени—16 мянган түхэригөөр (60 процент), «Бурводстрой» гэжэ уһанай ажахын барилгын Буряадай трестын СМУ—63 мянган түхэригөөр (50 процент).

Барилгын 22 организацинууд мүнгэн жасын талаар түсэбөө дүүргэнгүй, хахад жэлэй турша соо 873 мянган түхэригэй олзо оруулха түсэбтэй аад, 18 мянган түхэригэй гарзада ороһон байна. Тэдэнэй дунда Шанталыкска ДСУ түсэбөөр 34 мянган түхэригэй олзо оруулха ёһотой аад, 240 мянган түхэригэй гарзада ороһон. «Бурятцелинстрой» трестын 173-дахи ПМК 2 мянган түхэригэй олзо оруулха аад, 91 мянган түхэригэй гарза хэһэн, 589-дэхи ПМК 5 мянган түхэригэй олзын орондо 133 мянган түхэригэй гарзада ороһон байна. «Бурятцелинстрой» трест бүхыдөө 26 мянган түхэригэй олзо оруулха түсэбтэй аад, 150 мянган түхэригэй гарза хэһэн байна.

VI. АРАД ЗОНОЙ МАТЕРИАЛЬНА АЖАНА БА КУЛЬТУРНА БАЙДАЛ

1968 оной түрүүшын хахадта 1967 оной тэрэл үеынхидэ орбол, республикын хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай тоо 3 процентээр олошорбо. Энэ үе соо хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай салин хүлһэнэй фонд 17 процентээр ехэ болобо.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёһоор, энэ жэлэй январиин 1-һээ хойшо хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай салин хүлһэнэй доодо захын хэмжээн нэмэһэн, поясной коэффициент энээнэй урда тээ абадаггүй байһан хүдэлмэришэд ба алба хаагшад салин хүлһэн дээрээ тиимэ коэффициент нэмэжэ абадаг болоо.

Эдэ хэмжээ ябуулганууд республикын ажалшадай материальна ажана байдалые нилээд дээшэлүүлээ.

Профессионально-техническэ һуралсалай һургуулинуудые 1575 мэргэжэлтэ хүдэлмэришэд дүүргэжэ, республикын предприятинууд ба организацинуудта ажаллахаар эльгээгдээ. Тэдэнэй 546-ниинь — промышленностьда, барилга ба транспортда, 880 хүниинь—худөө ажахыда ажаллаха юм. Гадна, 629 хүдэлмэришэд профтехучилищинуудай үдэшын таһагуудта ажалһаа таһарангүй һуража, мэргэжэлээ дээшэлүүлээд, шэнэ мэргэжэлтэй болобод, 1967—1968 оной һуралсалай жэлэй һүүл багта юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта 192,5 мянган хүн һуралсажа байба. Энэнь нёдондоной һуралсалай жэлэй һүүлэй үеынхидэ орбол 1,5 процентээр дээшээ гарана.

1968 ондо дунда һургуулинуудые дүүргэһэн үнэмшэлгэ 8382 хүн абаһан байна. Энэнь нёдондо жэлэйхидэ орбол, 8 процентээр дээшээ.

Дээдэ һургуулинууд, республикын тусхай дунда һургуулинууд 1967 онойхидо орбол, 57 процент олоор гэхэ гү, али 5634 залуу мэргэжэлтэдые һургажа гаргаба.

Дээдэ ба дунда һургуули дүүргэгшэдэй тоодо промышленностиин, барилгын, транспорт ба хэлхеэ холбооной 2488 инженернүүд ба техникүүд, худөө ажахын 1025 мэргэжэлтэд, 1461 багшанар ба соёл гэгээрэлэй ажалай мэргэжэлтэд, медицинскэ дунда эрдэмтэй 391 хүдэлмэрилэгшэд, худалдаа наймаанай ба кооперациин 269 хүдэлмэрилэгшэд ороно.

Республикын клубна эмхи зургаануудай, ниитын библиотекэнүүдэй, киноустановконуудай тоо олошоржо байһаар.

Түрүүшын хахад жэл соо мянган кино, театр болон концертнүүдые 12 961 мянган хүн хараа. Тэрэмнай 1967 оной түрүүшын хахадайхила орбол, 14 процентээр ехэ болохо юм.

Гэгээрэлэй министерствын үхибүүдэй саадуудай ба саад-яслинуудай тоо 138-һаа 150-да хүрэтэрөө олошорбо. Энэнь 9 процент болоно. Тэндэ байдаг үхибүүдэй тоо 7 процентээр олошорбо.

Элүүрые сахилгын министерствын эмнэлгын эмхи зургаанудта нёдондоной түрүүшын хахадайхида орбол, һууринуудынь 5 процентээр олошорбо.

Бүхы зургаануудай саг үргэлжын яслинуудта байдаг үхибүү[...] олошоржо үргэлжэлһөөр.

Республикын санатори[...] 1749 һуури, амаралтын бай[...]га—526 һуури тоологдоно.

Эд хэрэглэгшэдэй коопера[...] миссионно наймаае тоол[...] гүрэнэй ба кооперативна наймаанай түсэб түрүүшы[...] жэл соо 102 процентээр д[...]жэ, 211,9 миллион түхэриг[...] Тэрэ тоодо розничнэ сеть 19[...] лион түхэригэй. ниитын эд[...] газарнууд—16.9 миллион т[...] наймаа хэһэн байна.

Гүрэнэй ба кооперативна наймаанай розничнэ найм[...] рэгшэ жэлэй түрүүшын ха[...] суулбал 9 процентээр. т[...] розничнэ сетиин наймаан[...] центээр. ниитын эдеэ хо[...] маан — 15 процентээр ехэ[...]

Худөө нютагта наймаа[...] хэрэглэгшэдэй кооперации[...] но худалдаа наймаан 1967[...] рүүшын хахадайхида орбо[...] центээр ехэ болобо.

Худалдаа наймаанай тус[...] низацинуудай түсэбөө ямар[...] гэжэ байһаниинь дооро ду[...] тоонууд дээрэһээ харагдана:

	Түрүүшын хахад түсэбэй дүүргэлт...
	1968 он
Нютагай торгнууд—бүхыдөө	104
Тэрэ тоодо:	
Улаан-Үдын горпромторг	106
» горпищеторг	100
» Универмаг	107
» Горхлебторг	108
Хяагтын наймаанай конторо	104
Столовонуудай трест	105
ОРС-нууд ба продснабууд бүхыдөө	104
Тэрэ тоодо:	
Модоной промышленностиин УРС	102
Зэдын продснаб	106
Ципиканай продснаб	106
Галуута-Нуурай ОРС	105
Буркоопсоюз	99,6

Хүн зонине ажаһуудалай талаар хангадаг предприятинуудай тоо республика соомнай жэлһээ жэлдэ олошорно. Хэрбээ 1966 оной түрүүшын хахадта 623 мастерской байбал, энэ оной түрүүшын хахадта 643 боложо, 3 процентээр нэмэһэн байна.

Улад зонине ажаһуудалай талаар хангаха хүдэлмэриин хэмжээн бүхы республика дотор энэ оной түрүүшын хахадта 4,0 миллион түхэригэй, тэрэ тоодо хото газарта—2,9 миллион худөө нютагта—1,1 миллион түхэригэй болобо. Ондоогоор хэлэбэл, хахад жэлэй түсэб 95 процент, тэрэ тоодо хото газарта—102 процент худөөдэ—80 процент дүүргэгдэбэ.

Улад зонине ажаһуудалай талаар хангалгын министерствын предприятинууд энэ оной түрүүшын хахадта 3,2 миллион түхэригэй элдэб янзын хүдэлмэри хүн зондо хэжэ үгэжэ, хахад жэлэйнгээ түсэб 94 [...] дүүргэһэн, тэрэ тоодо хото[...] 2,2 миллион түхэригэй худэл[...]жэ, хахад жэлэйнгээ түсэб [...]цент, худөөдэ—1,0 миллион[...]гэй худэлмэри хэжэ. хахад ж[...] түсэб 82 процент дүүргэбэ.

Үнгэрэгшэ жэлэй энэ ү[...] сасуулбал бүхы республик[...] хүн зонине хангалгын тал[...]һэн элдэб янзын бүхы худ[...] хэмжээн 15 процентээр, т[...] хүн зонине ажаһуудалай та[...]галгын министерствын пре[...]нүүдаар—17 процентээр ех[...] байна.

Үйлэдбэриин талаар х[...] гол хүдэлмэриин түсэбэй [...]нине ажаһуудалай талаар [...] министерствын предприя[...] ямараар дүүргэжэ байһани[...] дурсагдагша тоонууд дээрэһ[...]дана:

Мянган т...

Заһабариин ба хангалгын нэрэнүүд	1968 оной түрүүшын хахад			1967 оной түрүүш...	
	Түсэб	Дүүргэлтэ	Дүүргэлтын процент	Түсэб	Дүүргэлтэ
I. Бүхыдөө					
Үйлэдбэриин бүхы янзын хангалга					
тэрэ тоодо:	2926,3	2774,7	95	2260,6	2340,3
Хүнүүдтэ гутал оёлго	144	189,9	132	106,6	119,4
Хүнүүдтэ хубсаһа оёлго, трикотажна зүйлнүүдые нэхэлгэ	567	604,5	107	300,0	438,1
Фотографиин ба фотокинолабораториин талаар хангалга	179,2	157,2	88	154,7	142,1
II. Хото нютаг					
Үйлэдбэриин бүхы янзын хангалга	1785,9	1829,7	102	1375,8	1522,3
Тэрэ тоодо:					
Хүнүүдтэ гутал оёлго	54,1	78,2	145	49,5	43,[illegible]
Хүнүүдтэ хубсаһа оёлго, трикотажна зүйлнүүдые нэхэлгэ	450	420	93	236	332,5
Фотографиин ба фотокинолабораториин талаар хангалга	126,5	112,8	89	105	106
III. Худөө нютаг					
Үйлэдбэриин бүхы янзын хангалга	1140,4	945,0	83	884,8	818
Тэрэ тоодо:					
Хүнүүдтэ гутал оёлго	89,9	111,7	124	57,1	75,8
Хүнүүдтэ хубсаһа оёлго, трикотажна зүйлнүүдые нэхэлгэ	117	184,5	158	64	105,6
Фотографиин ба фотокинолабораториин талаар хангалга	52,7	44,4	84	49,7	36,1

Үйлэдбэриин талаар хангалгын хүдэлмэринүүдэй дүүргэгдэһэн хэмжээн үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал бүхы республика дотор 15 процентээр, тэрэ тоодо улад зонине ажаһуудалай талаар хангалгын министерствын предприятинуудта—19 процентээр ехэ болоно.

Үйлэдбэриин бэшэ хангалгын талаар республика дотор хэгдэһэн хүдэлмэриин хэмжээн 0,9 миллион түхэриг, тэрэ тоодо хото нютагта—0,7 миллион, түхэриг, худөөдэ—[...]лион түхэриг болобо. Тиигэ[...] жэлэй түсэб бүхыдөө 94 про[...]рэ тоодо хото нютагта—98 [...] худөөдэ—78 процент дүүрг[...]

Үйлэдбэриин бэшэ гол ху[...]нүүдэй талаар хангалгын [...] хүн зонине ажаһуудалай тал[...]галгын министерствын пре[...]нүүдай ямараар дүүргэжэ бай[...] доро дурсагдагша тоонууд [...] харагдана:

Мянган т...

Заһабариин ба хангалгын нэрэнүүд	1968 оной түрүүшын хахад			1967 оной түрүүшын...	
	Түсэб	Дүүргэлтэ	Дүүргэлтын процент	Түсэб	Дүүргэлтэ
I. Бүхыдөө					
Үйлэдбэриин бэшэ бүхы янзын хангалга	468,5	422,7	90	398	388
тэрэ тоодо:					
Парикмахерскнууд	401,7	375,7	99	348,5	342
Прокатна пунктнууд	31,2	17,6	56	19,3	11
II. Хото нютаг					
Үйлэдбэриин бэшэ бүхы янзын хангалга	383	365,4	95	317,9	330
Тэрэ тоодо:					
Парикмахерскнууд	342,8	338	99	287,6	306
Прокатна пунктнууд	23,2	17,2	74	14,7	11
III. Худөө нютаг					
Үйлэдбэриин бэшэ бүхы янзын хангалга	85,5	57,3	67	80,1	58
Тэрэ тоодо:					
Парикмахерскнууд	58,9	37,7	64	60,9	36
Прокатна пунктнууд	8	0,4	5	4,6	0,1

Үйлэдбэриин бэшэ бүхы янзын хангалгаар хэгдэһэн хүдэлмэриин хэмжээн үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орбол бүхы республика дотор 19 процентээр, тэрэ тоодо хүн зонине ажаһуудалай талаар [...]гын министерствын предпри[...]даар—9 процентээр ехэ боло[...]на.

Буряадай АССР-эй Статистическэ Управлен

СОВЕТ СТАТИСТИКЫН 50 ЖЭЛЭЙ ОЙ ГҮЙСЭБЭ

Совет гүрэнэй статистикын анха ...үүн байгуулагдаһанһаа хойшо ... жэлэйнь ой гүйсэбэ. Манай Ком...ис партиин, гүрэнэй үндэһэ һуу... табигша, агууехэ багша В. И. Ле... 1918 оной июлиин 25-да «Гү...эй статистика тухай дүрим» ба...ан, гараа табиһан юм. Тиигэжэ ...ич залуу Совет гүрэнэй зургаа...үдые тогтоохо, хүгжөөн бэхижүүл... тухай халуун анхарал оролдолго ...адаг байһанаа түүхэтэ энэ доку...тээр үшөө дахин элирхэйлэн ха...улһан байна.

В. И. Ленин тоо бүридхэл ба ...тистикаар ехэтэ һонирхо..., обществодо боложо байһан ...алтые шэнжэлэн үзэхын тула... тоо баримтануудые ехэ шадама... хэрэглэдэг, саашанхи хүгжэл... шэглэл, ябаса зүбөөр тодор...долг байһан. Тоо бүридхэлэй ...аануудай хүдэлмэри эмхидхэжэ, ...иалис революциһаа хойшонхи ...үүшын жэлнүүдтэхи ажабайдал, ...үйлэдбэри дээрэһээ тоо барим...үдые согсолон шэнжэлхэ, социа... промышленностиин предприяти...удай засагай зургаануудай урда ...охо гурим тогтоолгоор, ста...икын бусад шухала асуудалнуу... В. И. Ленин олон заабари үтэ... юм.

...имсэлтэ орёо эрхэ байдалда со... статистика байгуулагдажа, хүг... дэбжээ, социалис арадай ажа... түсэблэхэ, гүрэнэй зүгһөө удa...н хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ сэгнэшэ... ехэ үүргэ дүүргэнэ.

...вет статистикын хүдэлмэрилэг...эй хэһэн бүтээһэн юумые, түү...н ашаа габьяаень лурдаха, тоо... болоо һаа, тон олон бэзэ даа. ...нэнь ганса жэшээ харуулая. ...И. Ленинэй мэргэн хүтэлбэри до... хөгжөһөн, Совет гүрэнэй холын ...та түрүүшын түсэб — ...РО-е бэлэдхэлтэдэ статистикын ...ануд айхабтар эдэбхитэйгээр ...адаа. Статистикын хүдэлмэри...аар 500 гаран хуудаһан дээрэ ...шануудые хэһэн бүхэли боти ...РО-гой түсэбтэ хабсаруулаа гэ... гүрэнэй комиссиин тобшолол соо ...лэгдэһэн байна. Саашадаа Со... гүрэнэй дэбжэлтын бүхы шата... статистикын хүдэлмэрилэг... халуун эдэбхитэйгээр хабаадаа, ..., правительствын тэдэнэрэй ... табиһан лэ зорилгонууд саг ... дүүргэгдэдэг байгаа, саашаа... дүүргэгдэхэ байһаниинь со....ой.

...рксистско-ленинскэ методоло... үндэһэ һуури дээрэ совет ста...ика һалбаран хүгжэжэ, ниитын ... наукын бэеэ даанхай нэгэ ...ринь боложо тодороо. Совет ...стика хадаа обществодо боло... байһан үзэгдэл, хубилалтану...оогойнь талаар шэнжэлэн үзэ...жажуугаар, шанарайнь талатай ... холбоотойгоор тайлбарилан ...аг байна. Тиин али нэгэн нии...эгдэлһөө зүб тобшолол хэхын ... ганса тоо байень бэшэ, мүн ... шанарыень гүнзэгыгөөр шэн... болоно. Энэ талаараа совет ...стика эрдэм шэнжэлэлгын өөр...рга онолтой, методтой.

...адай ажахын байдал, саашанхи ...лтын бүхы талаһаань дүүрэ... харуулха, тодорхой тобшолол ... арга нүхэсэлнүүдые совет эр..., экономистнар-статистигууд ...рхойлон согсолоо.

...И. Ленинэй гар табиһан «Гү...й статистика тухай дүрнмэй» ...өөр 1918 ондо Прибайкалиин губерниин статистическэ бюро тогтоогдожо, тэрэнэй мэдэлдэ Буряад-Монголой автономито областиин статистическэ бюро эмхидхэгдэһэн юм. 1923 ондо Буряадай автономито республикын тогтоһоной дашарамда республикын түбэй Статистическэ управлени, аймагуудта бюро байгуулагдаа бэлэй. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Буряадай статистикын хүдэлмэрилэгшэд тоо баримтануудые бүридхэхэ, экономикын шэнжэлэл хэхэ талаар, республикынгаа арадай ажахые түсэблэхэ, ... дахa хэрэгтэ хүтэлбэрилхы зургаануудта халуун туһаламжа үзүүлхэ талаар нилээд баян дүй дүршэлтэй болоо.

Совет гүрэнэй статистикын 50 жэлэй ойе угтуулан, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, республикымнай статистическэ зургаануудай коллективүүд хүдэлмэриингөө шанар һайжаруулхын, тоо бүридхэлнүүдэй мэдээсэлнүүдые түргөөр дээшэнь хүргэхын тулада горитой хүсэл оролдолго гаргаа.

Байгша оной ганса түрүүшын хахалта Статистическэ управлениин ба тоо бодолгын машината станциин хүдэлмэрилэгшэд 1729 ондоо статистическэ хүдэлмэри гүйсэдхөө, тиихэдэ городууд болон аймагуудай инспекторнүүд—4724 статистическэ хүдэлмэри бэелүүлээ.

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудай түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда орожо байһантай дашарамда, гүрэнэй статистикын зургаануудай урда шэнэ зорилгонууд табигдана. Экономическа онол аргануудые (үнэ сэн, ашаг олзо, материальна урмашуулга г. м.) хэрэглэн, ажахые эрхилхэ ябадалда статистикын хүдэлмэри улам һайжаруулха гээшэ ехэ удхa шанартай.

Түсэблэлгын, экономическа урмашуулгын шэнэ гурим нэбтэрүүлхэтэй хамта статистикын зургаануудай хүдэлмэридэ хубилалтанууд хэгдэнэ. Гэбэл, худалдагдаһан продукци, сэбэр олзо, рентабельность, материальна урмашуулгын фонд байгуулга ба тэрэниие хэрэглэлгэ гэхэшэлэн шэнэ мэдээнүүд согсологдодог болоо.

Шэнэ эрилтын эрхэ байдалда хүдэлхэ зуураа, Буряад оронаймнай статистикын хүдэлмэрилэгшэд экономикодо боложо байһан хубилалта, дэбжэлтые бүри гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзэхын тулада хүсэ, шадабаряа гамнангүй ажаллана.

Энэ жэлэй түрүүшын хахадай туршада промышленность, зам харилсаан, барилгын эмхинүүдтэ хэлэн ехэ шэнжэлхы хүдэлмэри хэжэ дүүргээ. Тэдэнэй зарима нэгынь нэрлэбэл: «1967 ондо түсэблэлгын шэнэ гуримда орожо хүдэлһэн промышленна предприятинуудай хүдэлмэриин зарим тэды дүнгүүд», «Буряадай АССР-тэ 1967 ондо байһан, хүдэлһэн автомобильна транспортын хүдэлмэри тухай», «Гэр барилгын комбинадуудай хүдэлмэри тухай», «Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностьдахи капитальна барилгада һомологдоһон мүнгэнэй ашаглагдаса тухай» ба бусад хүдэлмэринүүд.

Промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай ажалай шэнэ эрхэ байдалда хүдэлжэ эхилһэнтэй дашарамдуулан, мүнгэн һангай, юумэнэй сэнгэй, үнын тогтодог гуримай бүридхэл тон шухала удхатай болоо. Тиин байгша ондо манай управлениин хүдэлмэрилэгшэд «Республикын арад зоной 1967 оной олзо оршо ба гаргашанууд», «1966—1967 онуудта республикын промышленна предприятинуудай үйлэдбэрилһэн продукциин дунда зэргын оптово сэн ба ашаг олзо» гэһэн темэнүүдээр тусхай шэнжэлэлгэ хээ. Буряадай АССР-эй габьяата экономист нүхэр И. Н. Шостак гэгшын толгойлдог Статуправлениин хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй таһагайхид тобшолол шэнжэлэлгын хэдэн шухала хүдэлмэри дүүргээ, тэрэ тоодо республикын колхоз, совхозуудта үйлэдбэрилэгдэдэг продукциһаа һүүлэй гурбан жэлэй туршада ороһон оршо олзо, малай ашаг шэмэ абалгада ажалай болон тэжээлэй гаргаша тухай, 1967 ондо Буряадай республикын уһалагдадаг газарай хэр зэргээр ашаглагдаһан тухай ганзэгыгоор шэнжэлһэн байна. Республика доторо хүдөө ажахын һалбаринуудые зохисотой газартань үлэмжэ анхаралтайгаар хүгжөөжэ, тусхай шэглэл олгохо талаар холын хараата түсэб табихада хэрэгтэй болохо тоо баримтануудые тус таһаг согсолжо, нилээдгүй ехэ хүдэлмэри һаяхан дүүргэбэ. Байрын-коммунальна ажахын, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, ажалай салин хүлһэнэй, материально-техническэ хангалгын статистикаар мүн лэ ехэхэн хүдэлмэри Статуправлениин зургаануудаар ябуулагдана. Зүүн-Сибириин экономическа район дотор продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, хубаарилха һалбари хоорондын баланс зохёон табиха хэрэгтэ шухала болодог тоо баримтануудые түсэблэлгын ба эрдэм ухаанай зургаануудта бэлдэжэ үгэнэбди.

Ажалай, материальна ба мүнгэн һангай нөөсэнүүдэй хэр ашагтайгаар хэрэглэгдэжэ байһые тодоруулха, тиигэжэ ниитын үйлэдбэриин саашанхи хүгжэлтын арга боломжонуудые элирүүлэн, гүйсэд элсүүлхэ зорилгодо статистикын хүдэлмэрилэгшэд бүхы хүдэлмэреэ хандуулна.

Улад зоной тоо бүридхэл, арадай элүүр энхын, соёл гэгээрэлэй байдал шэнжэлдэг демографическа статистика манай хүдэлмэриин нэгэ һонирхолтой һалбари болоно. Статистикын энэ асуудалаар республикадамнай яһала ехэ хүдэлмэри ябуулагдаһан, урдань гээгдэнги, харанхы мунхаг ябаһан буряад арад партиин ленинскэ национальна политикын бэелүүлэгдэһэнэй ашаар ехэтэ гэгээрэн хүгжэһэниинь, ажалшадай һуудал байдалда болоһон социально-политическэ үндэһэн хубилалтануудынь хүн зоной статистикын тоо баримтануудай согсолоод, шэнжэлэлгэнүүд соо тобойсо харагдана.

СССР-эй Правительствын тогтооһоной ёһоор 1970 оной январьда улад зоной бүхэсоюзна бүридхэл хэгдэхэнь. Бүхы орон доторнай, тэрэ тоодо манай республикада, энэ тон ехэ политическэ, арадай-ажахын удхa шанартай хэмжээ ябуулгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Улад зоной бүридхэлдэ бэлэдхэл хэхэ тухай КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет, облпрофсоведэй президиум һаяхан хамтын шиидхэбэри гаргажа, тусхай хэмжээ ябуулганууды хараалаа.

Бүхы партийна, профсоюзна болон комсомолой эмхинүүдэй, нютагай Соведүүдэй, статистическэ зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй уялгань хадаа хүн зоной бэшэлгэ бүридхэлдэ эдэбхитэйгээр бэлдэжэ, тэрэниие эрхимээр үнгэргэхэ хэрэг болоно.

Совет статистикын хүдэлмэридэ ниитын үзэгдэлнүүдые нэлэнхы үргэлжэдэнь бэшээр, харин эндэ тэндэһээ түүбэрилэн шэнжэлхэ ябадал үргэнөөр хэрэглэгдэдэг боложо байнхай. Жэшээлхэдэ, манай Статуправлени хүдэлмэришэдэй ба алба хаагшадай ажаһуудалай хэрэглэмжэ хэр зэргээр хангагданаб гэжэ зарим, зарим газарта шэнжэлһэн байна. Энэ мэтэ социологическа ажаглалтануудые саашадаа үшөө олоор хэхэ түсэбтэйбди.

Манай ороной статистикын зурганай техническэ бааза һүүлэй үедэ ехээр хүгжэжэ байнхай. Тоо бүридхэлэй түб газарнууд, машинно-тоололгын станцинууд, бюронууд улам олошорно. Тиин манай республикада 4 машинно-тоололгын станци, 20 бюро хүдэлдэг.

Статуправлениин машинно-тоололгын станциин коллектив өөһэдынгөө зурганай ойн баярай хүндэлэлэй социалис мүрысөөгөөр ехэ амжалта туйлаа. Хахад жэлэйнгээ хүдэлмэриин түсэб 102,8, операторнуудай ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар—112,4 процент дүүргээ. Операторнууд-хинагшад нүхэд С. И. Рябушкина, М. И. Машутова, Л. А. Исакова болон бусад эрхим һайн амжалта туйлаа.

Тоо бүридхэлэй хүдэлмэри оньһожоруулха талаар мүнөөнэй эрилтэ үшөө дутууса хангагдана. Машинно-тоололгын станци, бюронуудые олошоруулхын хажуугаар, тэдэнэй хүдэлмэриин бүтээсэ горитойгоор дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Гүрэнэй статистикын районно инспектуранууд тоо бүридхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулдаг байна. Бэшүүрэй, Кабанскын, Улаан-Үдын, Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын, Баргажанай, Ахын, Түнхэнэй, Загарайн аймагуудай инспекторнүүд Совет статистикын ойн баярые амжалтатай һайнаар угтажа байна. Мухар-Шэбэрэй аймагай инспектурын (инспектор А. И. Нетесов) хүдэлмэрилэгшэд партиин райкомой, аймагай Соведэй гүйсэдкомой дэмжэлгэ доро ажахын участогуудта тоо бүридхэл эрхим һайнаар хүтэлхын түлөө социалис мүрысөө колхоз, совхозуудай тоо бүридхэгшэдэй дунда үргэнөөр эмхидхээ. Энэ үүсхэлые республикын бусад аймагуудта һайшаан дэлгэрүүлэлтэй.

Тоо баримтануудые зүбөөр, нягта наряар согсолхо, бүридхэл хүтэлхэ дүрим, журам һайнаар сахиха гээшэ инспектуранууд, статуправлениин хүдэлмэрилэгшэдэй зорилгонь болоно. Яахадааб гэхэдэ, зарим нэгэ предприяти, барилгын эмхинүүдэй, колхоз, совхозуудай зүгһөө алдуутай тоо мэдээсэлнүүд үгтэдэг, тоосоогоо эльгээхэ саг болзор хазагайруулагдадаг, үлүүсэ юумэнүүдээр тоо бүридхэл, илангаяа хүдөө ажахыда, хүтэлэгдэдэг байна.

Предприяти, эмхи зургаануудта, колхоз, совхозуудта тоо бүридхэлэй эхин шатые һайнаар хүтэлдэг болгохын тулада үшөөл хүсэл оролдолго гаргаха шухала.

Совет статистикын ойе һайндэрлэжэ байхадаа манай зурганай хүдэлмэрилэгшэд ажал хэрэгтээ шүүмжэлхы ёһоор хандажа, дутуу дунданууда түргөөр усадхахын, экономическа бүридхэл шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүдые мүнөө сагай эрилтэдэ хүрэмөөр эрхилхын тулада хүсэл оролдолго, эрдэм шадабаряа гамнахагүй байха.

Д. РАДНАЕВ.
Буряадай АССР-эй статистическэ управлениин начальник.

В. И. ЛЕНИНЭЙ ТҮРЭҺӨӨР 100 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ТЕОРЕТИЧЕСКЭ КОНФЕРЕНЦИ

«СССР-тэ социализм байгуулха ленинскэ түсэб ба тэрэнэй дүүргэлтын түлөө коммунис партиин тэмсэл» гэһэн асуудалаар КПСС-эй Кабанскын райком теоретическэ конференци һаяхан үнгэргэбэ. Конференциин хүдэлмэридэ партийна, советскэ, комсомольско хүдэлмэрилэгшэд, профсоюзна эдэбхитэд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд—хамта 70 гаран хүн хабаадалсаа.

Сутларагшадай анхаралда 7 лекци, элидхэлнүүд дурадхагдаһан байгаа. Шергинскэ совхозой парткомой секретарь нүхэр Тумуреев С. Б. «СССР-тэ социализм байгуулха тухай В. И. Ленинэй зохёоһон научна түсэб» гэһэн һонирхолтой лекци хэбэ. «Ороноо социалис ёһоор индустриализацилха ленинскэ политика бэелүүлхын түлөө Советскэ Союзай Коммунис партиин тэмсэл» гэһэн темээр Тимлюгэй ТЭЦ-эй директор нүхэр Кац В. Я. элидхэл хэһэн байна. Тэрэшэлэн «Сельхозтехникын» районой отделениин эрхилэгшэ нүхэр Квасников А. К., хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин главна агроном И. А. Олениц болон бусад удха түгэлдэр лекцинүүдые уншаа.

Лекцинүүдэй һүүлээр олон асуудалнуудта харюу үгтэжэ, элидхэлнүүд зүбшэн хэлсэгдэбэ. КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр Булдаев С. Н. конференциин хүдэлмэреэр тобшолол хэбэ.

Энэ хадаа В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан гурбадахи теоретическэ конференци болоно.

И. ГАВРИЛИН.
«Байкальские огни» газетын редакциин хүдэлмэрилэгшэ.

Манна Ниловна Дурилова уһан замшадай клубай библиотекареэр хүдэлжэ эхилһээр үни болоогүй. Зүгөөр үнгэрһэн хугасаа соо библиотекые гоё һайхан, олон номуудтай болгоо. Уншагшадай конференцинүүдые үнгэргэдэг заншалтай болонхой. Сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ дуратай шуул библиотекэдэ орожо, газетэ, журналнуудые ходо уншадаг. Тиихэдэ Манна Ниловна һони һонин номуудые хүнүүдтэ дурадхадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Н. Дурилова библиотекэ соогоо.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ЗЭДЫН ҺОНИН

ВЛКСМ-эй 50 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

«Мир» колхозой хүбүүд, басагад алдарта Ленинскэ комсомолойнгоо 50 жэлэй һайндэрые ажалайнгаа эрхим амжалтатайгаар угтахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлэн оролдонод. Зэлтэрын найман жэлэй һургуулиин һурагшад аха нүхэдэйнгөө үүсхэлые һайшаан дэмжэжэ, түрэл колхозойнгоо адууһа малда набшаһата тэжээл бэлдэжэ байнхай. Һаяын мэдээсэлэй ёһоор, эдэнэрнай 41 тонно бэлдэхэ аад, аяар 56 тонно хуһанай набша намаа бэлдэжэ, һүүдэр газарта хатаагаад, һурилһэн байна.

Харин мүнөө арба арбаадаар хубааралд, аха нүхэдтэйгөө хамта үбһэ хуряалгын звенонуудта ажаллахаяа гарахань.

БАЯСХАЛАНДА ХҮРТЭБЭД

Һаяшаг гүрэнэй ород драмтеатрай артистнар Петропавловка тосхоной ажалшадта В. Собкын «Минии нюуса хадагла» гэһэн шэнэ зүжэг харуулжа ехэтэ һонирхуулаа. Мүн тиихэдэ эдэнэрнай «Коммунизм», «Мир», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой болон Ториин совхозой хонишод малшадта хани халуунаар уттагдажа, баяр баясхаланда хүртэһэн байна.

ТҮХЭЛ ШАРАЙГАА ХУБИЛГАНА.

Аймагаймнай түб Петропавловка тосхондо жэл бүри шэнэ гэрнүүд жэрылдэн бодожо түхэл шарайгаа шэнэдхэн хубилгана. Байгша оной март һарада һургуулиин гурбан дабхар шулуун байшан баригдажа ашаглалгада үгтэһэн юм.

Д. БАДМАЖАПОВ.

ШЭНЭ ГАЗАР

Сүхэ мүрэнэй баруун бэедэхэ энэ газар анхан заяанһаа ямаршье ашаг үгэдэггүй һэн. Үргэлжэ нэлэнхыдээ һөөг бургааһаар хушагданхай, үбэлдөө шандага туулайнууд жэн табидаг, зундаа үхэр малнууд тинирэдэг, шугы соогуур годирһон харгыгаар малшад лэ хаа-яахан тэргэ морёороо нэергэн түбэргэн үнгэрхэһөө ондоо анир шэмээ дуулдагшагүй бэлэй. Һүүлэй арбаад жэлдэ эндэхи шугын багахан соорхойнуудшье бургааһаар бүрхөөгдэжэ, дүтэ шадар байрладаг һүрэг малнууд энээн худар бэлшэхээ огто болиһон юм. Нютагайхидайнь нэрлэдэг ёһоор, Шарбагатай гэжэ хабтагай үргэн энэ арал «Заря» колхозой хүдөө ажахыда ашагтай эдлүүриин талмай гэжэ карта дээрэ заагдаагүй байгаа. Теэд саг сагаараа, сахилза хүхөөрөө байдаггүй ха юм даа. Баабгай бартахиин эшээлдэг бар тайгын гүн соо хото городуудые бодхоодог болоһон мүнөө сагта хүдөө нютагай хүнүүдшье эхэ газараа шэнэдхэн һайжаруулна бшуу.

Үнгэрһэн жэлэй намарай нэгэ үдэшэ вагончик шэрэһэн трактор Шарбагатайн шугы тужын захада ерэжэ зогсоо һэн. Удаань хэдэн тракторнууд эндэ бии боложо, ехэ хүдэлмэриин эхилхээ байһан тухай хэнэйшье таахаар һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо хүсэтэ техникэ хүнхинэжэ, дүлин балай шугы сууряатажа эхилээ һэн. Тарган хүрьһэтэй аралай хамаг газарай һаглагар үдхэн бургааһад, хүгшэн үмхи уляаһа модод түмэр аргамжаар оглор татуулан үндэһэтэеэ зайсуулагдажа, үдэр үнгэрхэ бүри зэрлиг шугы сухарижа эхилээ. Игэжэ үрэжэлтэ газар гектар гектараар дайлан абтажа, үргэн арал дээрэ үүрэй сайһандал хүнүүдэй зоригжолто һанаагаар бии болгогдоһон нэмжээ сагаан шэнэ тала һаруултан харагдадаг болобо.

Энэ хабартаа бүхы талмай дээрэ һүүлшын сэбэрлэлгэ хэгдэжэ, ехэнхи хубинь һаяхан хахалагдаба. Энэ газарые буртаг модонһоо сүлөөлһэн Хяагтын «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй эрхим трактористнууд И. Н. Афанасьев, В. Н. Мужикбаев, В. Н. Дорошенко, В. Д. Яковлев гэгшэд таряалан болгогдохоор заагдаһан хубинень бульдозероор тэгшэлэн жэгдэрүүлһэнэй һүүлдэ хахалаад, агротехникын бүхы аргаар хүрьһыень зөөлэрүүлжэ тарилгада бэлдэһэн байна. Һаяхан аймагай «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй механизаторнуудай хэһэн ажалые тушаан абаһан тусхай комиссиин зүгһөө һайн сэгнэлтэ үгтэжэ, бүхы хүдэлмэреэ саг болзортонь дүүргэһэн механизаторнуудта баясхалан хүргэбэ. Тингэжэ «Заря» колхозой эзэлжэ байһан газарай карта дээрэ 76 гектар таряалан, 30 гаран гектар нуга сабшалангай ашаглагдаһан тухай нэмэлтэ заһабари оруулагдаа. Энээнһээ хойшо Шарбагатайн арал газарай гектар бүхэн хамтын ажахыда ашаг олзо үгэдэг болохонь гээшэ.

Шэнэ газар мүнөө жэлдэ түрүүшынгээ ургаса үгэхэ юм. Июлиин эхинэй эдэ үдэрнүүдтэ хахалагдаһан бүхы газар дээрэ зеленко таригдаба. Бусад үбһэ ногоо ехээр ургуулхын тулада насосно станцаар уһалалга хэгдэжэ байна.

Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

Хяагтын аймаг.

...аан-Удын аймагай «Улаан ...нго» колхозойхид газар та...пангаа үргэдхэхэ хэрэгтэ ...эн анхарал хандуулна. ...ээлхэдэ, паар хоёрдохёо ...алга мүнөө түлэг дундаа. ...онгын талаар үдэр, һүни... ...бүлад хүлэгүүдэй хүнхи... ... замханагүй. Хойто жэлэй ... ургасын тула механиза...ууд мүнөөнһөө оролдожо ...а.

...УРАГ ДЭЭРЭ: «Улаан ...нго» колхозой гурбадахи ...адын трактористнууд паар ...алга дээрэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

„БУРЯАД ҮНЭНДЭ" БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

Хэжэнгын аймагай Чисаана тосхондо шэнэ больницын барилга Худанай совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр унжагайржа байһан тушаа хүдөө бэшэгшэ нүхэр Ш. Цывановай шүүмжэлхы корреспонденци манай газетын апрелиин 26-най номерто толилогдоһон юм.

Тут больницые түргөөр бүтээжэ ашаглалгада оруулха тушаа зохихо хэмжээ абахыень Хэжэнгын аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедтэ хандаһамнай, түрүүлэгшынь орлогшо нүхэр Карелов һаяхан игэжэ манда харюусаба:

Барилгые унжагайруулһан зэмэтэ нюурнуудһаа шанга эрилтэ хэгдэжэ, түргэн саг соо больница бүтээгдээ. Тэрэниие ашаглалгада тушааха гүрэнэй комисси хүдэлжэ байна. Августын 1 болотор Чисаанын эмнэлгын эмхи шэнэ байшандаа орожо түбхинэхэнь.

ЛЕНИНГРАДАЙ СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ТҮСЭБҮҮД

Городой «Светлана» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй, Кировэй нэрэмжэтэ заводой, бусад предприятинуудай хараалһан социальна хүгжэлтын түсэбүүд амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байнхай. Партийна организациин хүтэлбэри доро предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, профсоюзай комитедүүдэй зохёоһон эдэ түсэбүүдынь үйлэдбэреэ саашадань хүгжөөхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэришэдэй ухаан бодол бар хүсэн хоёрой хоорондохи социально-экономическа илгаае усадхаха, ажалай болон ажаһуудалай хэрэг һайжаруулха, коллектив доторхи социальна харилсаа хүгжөөлгэдэнь туһалха болоно.

«Светлана» нэгэдэлэй хараалһан холын хараата түсэб хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ хэмжээ ябуулга хараалагданхай. Илангаяа хамһабариин ажалые оньһожоруулха гэһэниинь һайшаалтай. Эндэ мүнөөнэй табан жэлэй турша соо хамһабариин ажалда ябагшадай тоо хоёр дахин хороогдохоор багсаагдана. Тиихэдэ тоо бүридхэлшэд 25—30 процент хүрэтэр хороогдохо болоно. Хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын һургуулида мянга хүрэтэр хүдэлмэришэд жэл бүри һураха. Мүн үдэшын, заочно техникумүүдтэ 800 хүн, дээдэ һургуулинуудта—600 хүн һураха болонхой.

Хүдэлмэришэдэй мэргэжэл дээшэлүүлхэ, мүн шэнэ мэргэжэл олоходонь, ажалда ороходонь туһалха хэмжээ ябуулга нэгэдэлэй түсэб дотор хараалагдаһаниинь һайшаалтай. Тиин тус предприяти жэл соо хоёр мянгаад хүрэтэр шэнэ хүдэлмэришэдые бэлдэхэ, 2,5 мянган хүдэлмэришэд, 700-гаад инженерно-техническэ хүдэлмэришэд өөһэдынгөө мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ аргатай болоно.

Предприятиин хараалһан түсэбэй ёһоор, ажалшадай бэеын элүүр энхын түлөө тэмсэхэ, үйлэдбэри дээрэ оһолдо оролтые хороохо асуудал гол һуури эзэлнэ. Энээнтэй дашарамдуулан эмнэлгэ-һэргылэлгын тусхай барилга хэхээр түсэблөө. Энээнһээ гадна, ажалшадай байрын гэрнүүд болон спортын тухеэрэлгэнүүдые, үхибүүдэй сэнгэхэ, наадаха талмай бии болгохоор хараалагдаба.

«Светлана» нэгэдэлэй коллектив түсэбөө бодото дээрэнь бэелүүлжэ эхилээ. Мүнөө үйлэдбэреэ үргэлжэ дээрэнь автомадаар зэбсэглэхэ, оньһожоруулха хүдэлмэри түлэг дундаа оронхой. Мүн предприятиин цех бүхэндэ һаруул гэрэлтэй, сэбэр агаар орожо байдаг болгохонь. Энээнһээ гадна, үйлэдбэриин һуралсалай комбинат, турба мянган дүрбэлжэн метр талмайтай санитарно-ажаһуудалай байшан, 4,6 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай столово, һэргылэмжын поликлиникэ, 17,8 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд ашаглалгада оруулагдаа.

Дурсагдагша предприятиин социальна хүгжэлтын түсэб бэелүүлэгдэхэдээ, үйлэдбэриингөө түсэб дүүргэхэ, хүдэлмэришэдэй гаража ошолгые болюулхада туһалха байха. Энэ предприяти түсэбтэ табан жэлэй үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада товарна продукци гаргалтаяа 21,7 процент, ажалай бүтээсэ 18,8 процентээр дээшэлүүлжэ шадаһан байна. Тиихэдэ хүдэлмэришэдэй салин хүлһэн 12,3 процентээр нэмээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ шадаһанай ашаар продукци бүтээн гаргалгань 90 процент хүрэтэр нэмээ. Иимэ хэмжээ ябуулга бэелүүлээд байхада, ажалай журам эбдэгшэдэй, ажалһаа һамшагшадай тоо хараа байса хороо.

Кировэй нэрэмжэтэ заводто хараалагдаһан социальна хүгжэлтын түсэб үйлэдбэриин техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ зорюулагданхай. Заводой социологическа шэнжэлтын лаборатори ажалай, ажаһуудалай асуудалда анхаралаа хандуулна.

Ленинградайхидай гаргаһан энэ үүсхэл ВЦСПС-эй Президиумээр һайшаагдаа.

Ленинградай предприятинуудай холын хараата социальна хүгжэлтын түсэбые һайшаатаад, оронойнгоо предприяти бүхэндэ дэлгэрүүлхэ тэжэ ВЦСПС-эй Президиум һанамжалан дурадхаба.

(ТАСС).

ИТАЛИИН КОММУНИСТНУУД—ФАШИС ЗАСАГТА ЭСЭРГҮҮСЭН ТЭМСЭГШЭД

Тэбхэр 25 жэлэй саада тээ, 1943 оной июлиин 25-да, Италида Муссолиниин фашис ёho гурим бутаран унаа hэн. Хорёод жэл соо Муссолиниин барижа байhан хархис хара засаг хадаа фашис пропагандын найдуулан хэлэhэн баялиг зөөришье, хүсэ шадалшье, алдар солошье Италиин арад зондо олгоогүй.

Экономическа талаараа hула байhан Итали олон жэлдэ өөрынгөө бүхы арга боломжонуудые хэтэрхы ехэ арми зэбсэглэхын тулада гаргажа байhан юм. Тиихэдээ hүүлээрнь Африкада, Балкан орон нютагуудта «нарата газар» эзэлэн абаха гэhэн зорилготой байгаа бшуу. Шоо үзэгдэhэн антикоминтерновскэ хэлсээгээр бүхэлэгдэhэн Муссолини Гитлер хоёрой холбоон дээрэhээ 1941 ондо Итали Советскэ Союзта эсэргүү дайнда татагдан оруулагдаа бэлэй.

Совет-герман фронт дээрэ өөhэдынгөө шэлэгдэмэл дивизинүүдые эльгээжэ байхадаа, Муссолини дайн сэрэгые түргэнөөр дүүргэхэ гэжэ бодоhон байгаа. Тэд Россида доботолго унжагайрhан байна. Волго мүрэнэй эрье дээрэ бүхы хүн түрэлтэндэ дурасхаал болоhон агуухэ тулалдаанай болохо үедэ, Дон мүрэнэй тэг дундуур обороно эзэлээд байhан 250 мянган хүнтэй Италиин армишье хяа hамна сохигдоо hэн. Тиигээд Италиин солдадууд эмхи гуримаа алдан, сухарижа захалhан байгаа.

Сталинградта болоhон тулалдаан, Курск шадар Гитлерэй hүрэг дээрмэшэдые үй бута сохилго, Италиин экономикын доройтон унhалга, Сицили арал дээрэ союзна сэрэгүүдые асаржа буулгалга хадаа Муссолиниин тогтооhон ёho гуримые хүмэрин унахын түйлда хүргэhэн юм. Италидахи оршон байдал шангадаа hэн. Коммунис партиин нюуса эмхи зургаанууд эршэтэйгээр хүдэлдэг болоо. 1943 оной март hара соо Италиин хойто талын шухала удхатай промышленна түб хотонуудта —Туринда, Миланда томо томо забастовконууд боложо эхилээ. Тиихэдээ эндэ дэлгэрhэн забастовкын хүдэлөөндэ 300 мянга шахуу хүн хабаадалсаа hэн. Хүдэлмэришэдэй хэhэн энэ тэмсэлые коммунистнууд эмхидхэhэн юм.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай түлэг дунда Италиин хүдэлмэришэн ангиин хүдэлөөн ехээр бадараад, урданиье фашис хуули засагые дэмжэжэ байhан ехэ ехэ баяшуулые мэгдэхэ тээлмэрдэхэ ябадалда оруулба. Муссолиниин үүдхэhэн дайн сэрэгээр ашаг олзо оруулха hанаатай байhан Италиин томо томо баяшуулай нэгэдэлнүүд дайнда диилдэхэ болоходоо арга хүргаяа бэдэржэ, Муссолиниие өөрыень гонилгохо гэжэ шиидхээ hэн.

Италиин дээдэ тушаалтанай дунда үзэгдэhэн уулгар мэгдүү байдалда 1943 оной июлиин 25-да Италиин хаан Муссолиниие барижа хааха, Бадольо түрүүтэй шэнэ правительство байгуулха гэhэн захиралта гаргаха баатай болоhон юм. Иигэжэ фашис хуули засаг унаhан байгаа. Хото городуудта хүн зон олбороо суглараад, фашис дарлалтын хюура тэмдэгүүдые гэр байшангууд дээрэhээ таhа татажа хаяhан, фашис партиин эмхи зургаануудай байрлаhан гэр бараануудые хяа hамна сохиhон, политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдаhан хүнүүдые гаргажа табиhан байна.

Тиин Италиин коммунис партиие байгуулагша Антонио Грамшиин үгтуулан хэлэhэн мэргэн үгэнүүд бэелүүлэгдээ hэн. Тэрэ хадаа бүри 1928 ондо хархис үзэлтэй судьянарта хандан, иигэжэ хэлэhэн юм: «Таанар Италиие хүмэрин уналгада хүргэхэт: коммунистнууд, бидэнэр тэрэниие абархабди!».

Коммунистнууд лэ орон нютагтаа бусажа ерээд, түрмэhөө гараад байхадаа, Муссолиниин хуули засагай унаhанай hүүлээр, Италиин хойто талын, мүн түбэй областьнууд хүдар оруулагдаhан немец сэрэгүүд ба фашис хархис үзэлтэнhөө Эхэ ороноо бүримүhэн сүлөөлхын түлөө арад зоной тэмсэл толгойлhон байгаа. Италиин коммунис парти бэшэ бэшэ антифашис политическэ хүсэнүүдтэй холбоо барисаатайгаар хоёр жэл соо тэмсэл ябуулаад байхадаа, 1945 оной апрелиин 25-да илалта түгэлдэр восстаняар дүүрэhэн эсэргүүсэлтын хүдэлөөе толгойлhон юм.

Дайнай hүүлээр Пальмиро Тольятти түрүүтэй Италиин коммунистнууд хаанииe шэрээhээнь буулгаха, демократическа конституци баталан абахын түлөө тэмсэл ябуулаа hэн. Хүн зоной hанамжа мэдэхын тула 1946 оной июниин 2-то болоhон асуулта дээрэ 13 миллион шахуу хүнүүд республика тогтоохо гэhэн байгаа. Тиимэhээ фашизмтай барисаатай байhан хаанта засаг унагаагдаа hэн.

Италидахи фашизмда эсэргүүсэн тэмсэхэ хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулhан Италиин коммунис парти мүнөө орон дотороо түрүү ехэ хүсэн болонхой. Италиин коммунис парти энэ оной май hара соо болоhон парламентын hунгалтын үедэ ехэ амжалта түйлажа, партиин дэбжүүлhэн кандидадуудай түлөө 8,5 миллион гаран хүн дуугаа үгэhэн байна. Мүнөө коммунистнууд депутадуудай палатада 177 hуури эзэлэнхэй. Тэрэнь 1963 оной hунгалтын үетэй сасуулха болоо hаа, 11 hууряар үлүү олон болоно. Баhа энээнэй урда тээхи зарлалай сенадта 83 hууритай байhан аад, мүнөө 87 hуури эзэлнэ. Хамта 1 миллион 600 мянга гаран гэшүүдтэй болоhон Италиин коммунис парти хото городуудай, хүдөө тосхонуудай ажалшадай эдлэхэ хуулита эрхые эрид шууд аршалан хамгаална.

Д. СТЕПАНЧЕНКО.
(ТАСС).

ТҮРЭЛ НЮТАГ

НАЖАРАЙ СЭСЭГҮҮД. П. ЯХНОВЕЦКИИН фото

ШЭНЭ НОМ

„БУРЯАДАЙ СЭРЭГШЭДЭЙ АЛТАН ОДОД“

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ Буряад ороноо, арад зоноо алдаршуулhан хүбүүд олон байха. Дайшалхы түрүү зэргэдэ ябалсажа, ами бэеэ хайрлангүй дайлалдаhан хүбүүдэйнгээ нэрые буряад арад омогорхон дурдадаг.

Буряадаймнай 33 хүн Советскэ Союзай Геройнууд болоhон. Мүнөө Геройнуудай ажабайдалые, баатаршалхы габьяае бодотоор харуулhан «Буряадай сэрэгшэдэй алтан одод» гэhэн гаршагтай ном (ород хэлэн дээрэ) hаяшаг номой хэблэлhээ гаража, номой магазинуудта оруулагдаба. Ефим Криченивкер хоёр жэлэй саада тээ «Солдадай алдар» гэhэн ном бэшэжэ гаргуулhан юм. Хэрбээ тус ном дотороо илалтын үдэрые дүтэлүүлэлсэhэн юрын буряад сэрэгшэд тухай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр бэшээ hаа, мүнөө «Буряадай сэрэгшэдэй алтан одод» гэhэн номоороо Советскэ Союзай Геройнуудай— Буряадайнгаа 33 хүбүүдэй баатаршалгатай дүтөөр танилсуулна.

Советскэ Союзай Герой, генерал-майор Илья Васильевич Балдынов тухай hургуулиин үхибүүдhээ эхилээд, үндэр наhатайшуул хүрэтэрөө ехэла hайса мэдэхэ. «Восток, запад суурхуулhан Герой генерал Балдынов» гэжэ табяад онууд багта ёохор наадан дээрэ дуулалдадаг байгаа hэмшуу. Нүхэр Балдыновай ударидажа ябаhан хоёр дахин Улаан тугта, Суворовой ордента Бреславльско-Хинганска 109-дэхи гвардейскэ дивизиин түйлаhан илалтануудые тооложо барахаар бэшэ. Совет Армиин бусад частьнуудтай хамта тус дивизи немец эзэмдэгшэдhээ Кубань, Донбасс болон Бреславль, Николаев, Одессэ хотонуудые сүлөөлhэн байна. Гадна Румыни, Болгари, Югослави болон Чехословакиин арадуудые фашис дарлалтаhаа мүн баhа сүлөөлэлсэhэн юм.

Гвардиин полковник В. Б. Борсоевой ажабайдалые, баатаршалхы габьяае харуулhан номой хэблэгдэжэ гараhаншье hаань, харин Ефим Криченивкер алдарта комбриг тухай богонихоноор, зүрхэ хүдэлгэмөөр бэшэнэ. «Бидэ фашис арьяатанай эшээндэ одооошье хүреэбди. Германиин газар дээрэ байнабди. Хүсэлнай бэелүүлэгдэхэнь гээшэ. Хэлэхын аргагүй баяртайб, жаргалтайб! Улаан Арми мандаха болтогой» гэжэ Владимир Бузинаевич нэгэтэ бэшэhэн. Нэгэ хэды тэмдэглэлнүүдыень автор тон зүб хэрэглэhэн байна.

Буряадhаа анха түрүүшынхеэ Советскэ Союзай Герой болоhон Гармажан Аюрович Гармаев хадаа Финляндиин сагаан гвардеецүүдтэй дайлалдаха үедөө баатаршалга гараhан алдартай. Дайнай дүүрэhэн хойно, 1940 оной hүүл багта, старшина Гармаев түрэл колхоздоо бусажа ерэбэ. Уданшьегүй Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайн эхилжэ, нүхэр Гармаев военкомадта мэдүүлгэтэйгээр хандаа. Тэрэ гэhэнhээ хойшо Гармажан Аюрович дайнай харгыгаар ото ябалсажа, фашис булимтарагшадые бута hамна сохилсоhон юм.

Дайнай дүүрэхэдэшье тэрэ нютагаа бусахые яараагүй, харин Эхэ оронойнгоо баруун хилые сахилсахаа үлэhэн байна. 1945 оной июлиин 16-да Гармажан Аюрович Гармаев наhа баража, үльгэр түүхэдэ ороhон Брестскэ хэрэмэй ойро хүдөөлүүлэгдээ бэлэй.

Комсомолец Дарма Жанаев 1938 ондо Москвагай электрификациин институт дүүргээд, Улаан-Үдын нэгэ заводто инженерээр хүдэлжэ захалба. Уданшьегүй дайн эхилжэ, лейтенант Жанаев саперно взводой командираар табигдаба. Дайнай хүшэр харгыгаар ябаха үедөө капитан Жанаев гол мүрэнүүдые, түмэр харгы болон хүүргэнүүдые дайсанай минэhээ сүлөөлжэ, өөрынгөө частьда түйлай ехэ туhа хүргэhэн, илалтын үдэрые дүтэлүүлэлсэhэн байна.

Түмэр харгые дайсанай минэhээ сүлөөлжэ байхадаа (1945 оной апрелиин 25-да) Дарма Жанаев хүндөөр шархатаад, илалтын үдэрые хүлеэнгүй наhа бараhан. Буряад арад герой хүбүүнэйнгээ нэрэ алдарые хэзээдэшье мартахагүй.

Буряадаймнай сэрэгшэдэй алтан одод. Гушан гурбан баатарнуудай үбсүүндэ алтан одод яларна. Тэдэнэй олонхид дайнай газарhаа бусаагүй, баруунай газарта баатарлигаар нойрсоно. Совет оронойнгоо эрхэ сүлөө, тоонто нютагайнгаа гал гуламтые, доодо үеынхидэй зол жаргалые хамгаалалсаhан хүбүүдэймнай нэрэ алдар хэзээдэшье мартагдахагүй.

Советскэ Союзай Геройнууд, Буряадаймнай хүбүүд ахалагша сержант Г. С. Асеев, сержант Н. Н. Баннов, гвардиин майор И. А. Вакарин гвардиин сержант О. А. Денисов, гвардиин старшина С. И. Иванов, гвардиин ахалагша лейтенант В. И. Истомин, полковник Н. Я. Клыпин. тагнуулшан И. М. Котов, гвардиин подполковник М. Ф. Мархеев, Б. Р. Ринчино, Ж. Е. Тулаев, В. Х. Хантаев болон бусадай ажабайдал, баатаршалхы габьяа тухай автор богонихоноор аад, зүрхэ хүдэлгэмөөр бэшэнэ.

Сэхыень хэлэхэдэ, үни хада бэшэгдэхэ, тусхай ном боложо гаргагдаха юумэн арайя гэжэ хэблэлhээ гаража, олон тоото уншагшадтаа таран ошобо. Авторай эдэбхи үүсхэлые, оролдолго эрмэлзэлгыень онсо тэмдэглэмээр.

М. ОСОДОЕВ.

УРДА ВЬЕТНАМ. **Американска солдат энэ зурагые буулгаа. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Америкын алуур шад шуhата хэрэгээ хээд, дүрэеэ буулгуулхаяа hууба.** АПН-эй фото.

ХИЛЫН СААНА ГАА

ТЕЛЕФОН * ТЕЛЕГРАФ * РАДИО

ГДР-эй правительствын мэдүүлгэ

БЕРЛИН. (ТАСС). Варшавадахи уулзалгада хабаадаhан социалис оронуудай парти, правительствануудай хүтэлбэрилэгшэдэй Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитедтэ эльгээhэн бэшэгые ГДР-эй Министрнүүдэй Совет hайшаан амаршалаад, тэрэниие бүрин зүбшөөжэ байhанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

ЧССР тушаа Кизингер—Штраус—Брандт гэгшэдэй правительствын ябуулжа байhан хамаархалгын, hүйдхэлэй политикань «зүүн зүгтэ ябуулха шэнэ политика» гэдэгээр халхалан, өөhэдынгөө үhөөрхэлгын түсэбүүдые бузар муухай аргаар бэелүүлхэ гэhэн hэдэлгэ тээшэ гэжэ ГДР-эй Министрнүүдэй Совет эрид шууд буруушаана. Баруун Германиин үhөө нэхэгшэдэй ба дайн жүрөөдэгшэдэй эдэ аашанууд гансахан ЧССР-эй бэшэ, мүн ГДР-эй, бусад социалис гүрэнүүдтэ аюул ушаруулжа байна гээд мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Тиимэhээ империалистнуудай аашые болюулха зорилгоор социализмын бүхы хүсэнүүдые нэгэдүүлжэ, нягтаруулан жагсааха шухала.

ЧССР-тэхи социалис байгуулалтые аршалан хамгаалха, бэхижүүлхын тула дотоодын ба гадаадын хархис хара үзэлтэндэ эсэргүүсэн тэмсэхэ хэмжээнүүдые ГДР-эй ажалшад бүгэдөөрөө дэмжэнэ, hаналаа нэгэдэнхэй байна,—гээд ГДР-эй Министрнүүдэй Совет найдуулна.

Хосе Руисай мэдүүлгэ

САН-ХОСЕ .(ТАСС). «Чехословакида түгшүүрилтэ байдалай тохёолдоhондо бидэ, коммунистнууд, илангаяа ехээр hанаагаа зобонобди» — гэжэ Сальвадорой компартиин ЦК-гай Генеральна секретарь Хосе Руис ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ.

«Дурсагдаhан социалис орондо зарим тэды шухала хубилалтануудай хэгдэхэ болоhондонь hэжэг hанагданагүй,—гэжэ тэрэ хэлээ.—Экономикын талаар, мүн хүтэлбэриин онол аргын талаар хубилалта хэгдэхэеэ байhан тухай чехословак нүхэдэй хэлэхэдэ, тэрэниинь зүб гэжэ тоолоhон байгаабди. Нимэ ушар байдалые дүүрэн ойлгожо хандаhан байхабди. Теэд социализмда харша үзэлтэнэй демократизаци тухай лозунгоор халхахэжэ өөhэдынгөө ябуулга эршэдхэжэ, Чехословакиие социализмын замhаа хадууруулха hэдэлгэ гаргажа байхадань, бидэ hанаагаа зобонгүй байжа шадахагүйбди».

Чехословакиин компартиин Центральна Комитедтэ аха дүү табан партиин эльгээhэн бэшэг тухай дурдахазуураа, Сальвадорой компартиин ЦК-гай Генеральна секретарь нигэжэ мэдүүлбэ: «Социализм бэхижүүлхын **түлөө, империализмда эсэргүү тэмсэ**лээр нимэ алхам хэхые имагтал шухала удхатай гэжэ тоолоноб. Энэ хадаа социалис байгуулалтые үгы хэхэ гэhэн хархис хара үзэлтэнэй, империалистнуудай hэдэлгэдэ эсэргүү зорюулжа, Чехословакиин хүдэлмэришэн ангида аха дүүгэй туhаламжа үзүүлхэ гэhэн ябуулга болоно. Социалис оронуудай аха дүү табан партиин эльгээhэн бэшэг Чехословакиин дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархаха гэhэн забдалга бэшэ, харин империализмда шанга харюу үгэхэ, социализм хамгаалан бэхижүүлхэ ниитынгээ зорилгые дүүргэхэ» гэhэн хамтын **хүсэлэл болоно.**

Социализмые хамгаалга— ниитын хэрэг

БЕРЛИН. (ТАСС). Варшавска договорто хамжаhан гүрэнүүдэй нэгэдэмэл хүсэн, түбхын түрүүндэ Советскэ Союзай, баатар хүсэн эдэ оронуудай, тэрэ тоодо ЧССР-эй бүрин сүлөөтэ байдал хангахын тулада бата найдамтай hуури тодхожо үгэнэ» гэжэ июлиин 23-да «Нойес Дойчланд» газетын тунхалгаhан статья соо хэлэгдэнэ.

Тэрэ газетын бэшэhэнэй ёhоор, социалис гүрэнүүдэй хоорондохи хани харилсаан юун дээрэhээ үндэhэлнэб гэхэдэ, али али талынгаа бүрин сүлөөтэ байдал, тэгшэ эрхэ хүндэлдэг юм. Тиигээд бүгэдэ ниитын найрамдалтай, бэе бэедээ туhалха, уялгатай болоно.

hанал бодолой нэгэдэл

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой, Болгариин гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд хамтын коммюнике тунхаглахадаа, «Социалис гүрэнүүдтэ эсэргүү хорото ябуулгануудай улам ехээр хэгдэдэг болоhоной эсэстэ, Америкын империалистнууд түрүүтэй хамаг бүхы хархис хара үзэлтэнэй эзэрхэг түримхэй ааша гаргажа байhанhаа уламжалан, уласхоорондын байдал бүри шангадана гэжэ мэдүүлбэ гээд МОНЦАМЭ агентство дамжуулна. Болгариин гадаадын хэрэгүүдэй министр Иван Башев МНР-эй правительствын уряалаар, албанай хэрэгээр эндэ айлшалжа ерэhэн юм.

Империалистнуудта эсэргүү революционно хүсэнүүдэй бултанайнь hэримжые дээшэлүүлхэ, социализмда харша ааша гаргадаг ревизионис ба оппортунис үзэлтэндэ эсэргүү тэмсэлээ шангадхаха, социалис гүрэнүүдэй ябуулгануудые уласхоорондын байдалда тааруугаар хүтэлхэ шухала тэжэ хоёр ороной гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд тэмдэглээ.

Бонной министрнүүд Вашингтон ошоод байна

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Баруун Германиин оборонын министр Шрейдерэй Вашингтон ошолгонь США-гай гүрэнэй секретарь Раск, политическэ асуудалаар гүрэнэй секретариин орлогшо Юджин Ростоу гэгшэдтэй уулзалгаар эхилээ.

Расктай уулзаhанайнгаа hүүлээр Шрейдер мэдүүлгэ хэхэдээ, ядерна зэбсэг тараахагүй тухай договор, Баруун Германидахи американ сэрэгүүдэй байрлалга, ФРГ-гэй, Баруун Берлинэй хоорондо ГДР-эй газар дээгүүр харилсаха паспортно-визиин гурим бии болгохо тухай ГДР-эй правительствын hаяхан гаргаhан шиидхэбэри гэхэ мэтын асуудалнуудые зүбшэн хэлсээбди гэбэ.

Мүн США-гай, Баруун Германиин оборонын министрнүүд 70-аад онуудта хэрэгтэй болохо шэнэ түхэлэй танк хамтаржа зохёохо, бүтээхэ түсэб зүбшэн хэлсэхэ юм ха.

Шрейдерэй хэжэ байгаа хэлсээн Баруун Германиин кабинедэй нүүөөдэ гэшүүн — финансын министр Штраусай Вашингтон ошолготой тудалдаба. Энэнь финансын министр Фаулертай, шэнэлэлтэ ба хүгжэлтэ эрхилхэ уласхоорондын банкын президент Макнамара гэгшэдтэй тэндэ уулзаха түсэбтэй. Баруун Германиин хоёр томо министрэй Вашингтон ошолго социалис гүрэнүүдтэ эсэргүү империалис хүсэнүүдэй hүйдхэлэйнгөө ябуулгануудые hэргээгээд байhан үетэй тохёолдоо.

Баруун Германиин үhөө нэхэгшэдэй сохондой

БОНН. (ТАСС). «Судедтэхи немецүүдэй землячество» гэдэг Баруун Германиин үhөө нэхэгшэдэй эмхи энэ оной августын 24—25-да ЧССР-эй хилэдэ дүтэхэнэ суглаа сохондойгоо хэхэ hанаатай юм ха. «Франкфуртер Рундшау» газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, 25 мянган хүнэй хабаадаха энэ сохондойнь Чехословакитай хилэлдэг Баруун Германиин хилэ шадархи Ширндингдэ болохо юм. «Судедтэхи немецүүдэй землячествын» түлөөлэгшэ, ХСС партиhаа бундестагта hунгагдаhан депутат Бехер гэгшэ тэндэ үгэ хэлэхэ байна.

Энээнhээ гадна, июлиин 28-да мүн ФРГ ЧССР хоёрой хоорондохи хилэ дээрэ, Драйзессельбергын оршондо үhөө нэхэгшэдэй ээлжээтэ сохондой болохоор зарлагдаа.

США. Хуулита мэдээнэй ёhоор, Америкэдэ жэл бүри худалдагдадаг хоёр миллион винтовконуудай болон бэшэшье буунуудай ехэхэн хубинь заhархаяа болиhон гэмтэ ябадалтанай, ухаа муутай хүнүүдэй, тонуулшадай, архида ороhон хүнүүдэй, мүн бага наhатанай гарта ородог байха юм. Буу зэбсэг сүлөөтэйгөөр худалдаха, гэмтэ аашануудай олошорhон ушар хадаа Холбоото Штадуудта уршаг татажа байнхай. Роберт Кеннедиие алаhанhаа хойшо оройдоо нэгэ hара соо Сан-Францискын полициулад зоной дундаhаа 1072 буу хуряажа абаhан байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: полициинхид суглуулhан буунуудые хаража байнад.

АП—ТАСС-ай фото.

Урда Вьетнамдахи дайнай ябуулганууд

ЛОНДОН. (ТАСС). Урда Вьетнамай хойто талын нютагуудта Арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй, американ-сайгон сэрэгүүдэй хоорондохи байлдаанууд замханагүй. Июлиин 23-най үглөөнэй үүр сүүрээр НВСО-гой сэрэгшэд Куангнгай гэжэ городые хамгаалжа байhан американ-сайгон сэрэгүүдэй подразделенидэ добтолоо гээд Рейтер агентствын Сайгоной корреспондент дамжуулна. Сайгоной хархис дахуул армиин хоёрдохи дивизиин частьнууд танкнуудые дуудажа асарха баатай болоо.

Июлиин 23-най үглөөгүүр Вьетнамай патриодууд Дан[...] Америкын сэрэгэй ехэ баазые[...] тээр, миномёдоор hамна зада [...] Патриодуудай мэргэнээр б[...] дээрэhээ албанай гэр байран[...] лээд hандаргагдаhан, самолёд[...] дэхэ, бууха газар гэмтээгдэhэн[...]

ОАЕ-гэй сүлөөлэлгы[...] комитедэй сесси дүүр[...]

АЛЖИР. (ТАСС). Алжирай[...] лэл хото шадар байдаг Наци[...] ордоной заседаниинуудай зал[...] бо. Африка түбиин нэгэдэлэй[...] сүлөөлэлгын комитедэй 13-да[...] сидэ хабаадагшад июлиин 23-[...] дэ hүүлшынхеэ сугларaa. Т[...] хэжэ байhан эршэтэй шанга [...] риингөө дүн бүридхэхэ гэhэн [...]

Тус комитедэй гэшүүд боло[...] жирай, Конгын (Киншаса), [...] пиин, Гвинейн, Нигериин, У[...] ОАР-ай, Сенегалай, Сомали[...] заниин, Замбиин түлөөлэгшэд [...] хоногто суглаа хэхэдээ, Моз[...] Баруун-Урда Африкада, А[...] Родезидэ, ЮАР-та, «Португ[...] Гвинейдэхи национально-сүлөө[...] хүдэлөөе тааруугаар хүтэлхэ.[...] колонизаторнуудта эсэргүү [...] дэнь туhаламжа үзүүлхэ туха[...] хабтар шухала асуудалнууд[...] шэн хэлсэhэн байна.

США улам хүндэ[...] боложо байна

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Х[...] Штадууд хилын саана хүндөө[...] бууража байна, тэрэнэй ушар[...] гаан гэбэл, Вьетнамдахи дайн,[...] тическэ, ниитын ажал ябуулаг[...] аладаг, үндэhэ яhанай илгаа [...] ябадал болоно. Дэлхэйн олохо[...] нуудта асуулта хэhэнэй h[...] ниитын hанамжануудые шэн[...] американ мэргэжэлтэд иимэ то[...] хэhэн байгаа. Тэдэнэр гадаа[...] рэгүүдые эрхилдэг түлөөлэгшэд[...] латын подкомиссиин үсэглэд[...] hон заседани дээрэ тиигэжэ [...] США-гай уласхоорондын нэрэ[...] дын хэр байhые мэдэхын тула[...] царида асуулта хэхэдэнь, 18[...] нэй дундаhаа США миил [...] hууридa гараад байба гэжэ [...] hанамжа шэнжэлдэг Америк[...] ститудай директор Джордж [...] мэдээсэбэ. 1963 оной ноябрь[...] президент Кеннедиие алаhана[...] лээр США-гай нэрэнь бүри [...] хухаржа эхилээ. Европын, А[...] на зүгэй 27 гүрэндэ ниитын h[...] мэдэхын тула хэгдэhэн асуул[...] дүн энээниие гэршэлнэ.

Подкомиссиин заседани дээр[...] хэлэгшэд Вьетнамдахи дайнhа[...] жалан США-гай хүндэнь [...] ехээр буурaжа байна гэжэ т[...] бэ.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ. ул. Ленина. 35. Телефоны: редактора—54[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора[...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности[...] строительства—61-35, советского строительства и быта—6[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, [...] формации—34-05, общественная приёмная—56-62, маши[...] бюро—57-63. фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ. типография Управления по печати при [Со]вете Министров БурАССР

Н-01714. Зак. № 6[...]